

Aziz okuyucularımız;

Merhaba

Ramazan, hacc, kurban derken Muharrem'e, Aşure Günü'ne ve de en önemlisi siz can dostlarımıza kavuştuk şükürler olsun...

Gündem yoğun ama Rabbimizin de bir gündemi var kuşkusuz. Aşmaz, taşmaz, değişmez, yıpranmaz uhrevî bir gündem...

Nefsini bilmek, Rabbini tanımak, Peygamber'de fâni olmak, canlı-cansız bütün mevcudata şefkat, merhamet ve sevgi nazarıyla bakmak... Zamanı durdurmak, aşkta yok olmak, erenlere karışmak, hikmete ulaşmak ve en-nihâye rızâ-i Bârî'ye ermek, O'nda kaybolmak ve kendini bulmak...

Kıymetli kalemlerimiz, ilham ve ilmin mezc olduğu güzide yazılarında kelimelere döktüler duygu ve düşüncelerini. Anlattıkça, paylaştıkça çoğalır aşkımız, muhabbetimiz, yâr ve yâranımız diye...

Sevgilinin izi var her yerimde

Sevgilinin dilidir her parçam

Çalgı gibi yaslanmışım kucağına

Her çılgımlım onun parmaklarından

Erenler istiyor ki bu üç günlük dünyada kalp kırmayalım, gönül yıkmayalım, can yakmayalım. Hz. Peygamberin dilinden ahlaklanalım nefsimize zor gelse bile.

"Sana zulmeden affet. Sana küsene git. Sana kötülük yapana iyilik yap! Aleyhine de olsa hakkı söyle!"

Tabi ki dinimize, vatanımıza, ezan ve bayrağımıza, namus ve güvenliğimize kast edenlere de Kerbelâ'da zulme ve zâlime karşı bayrak açan şehid-i Kerbelâ Hüseyin (r.a) cesaretini gösterelim. Gösterelim ki "denge" kavramı anlamını layıkıyla bulsun.

Yeni hicrî yılın hakkınızda hayırlara vesile olmasını temenni eder, yüce Mevlâ'dan maddi-manevî bela, kaza, hastalık ve afetlerden uzak, sıhhatli, âfiyetli, huzurlu ve bereketli bir sene geçirmenizi niyaz ederiz.

Gönül dolusu selamlar...

İçindekiler

"Mâ 'Adette Lehâ"

Abdullah Demircioğlu / 3

Sünnete Bağlılık "İ'tisam"

Yrd. Doç. Dr. Aynur Uraler / 10

Ledünnâ İlim

Zülcenâheyn / 24

Ahlaki Öğretiler

Prof. Dr. Ali Akyüz / 31

Ehl-i Beyt Sevgisi

Prof. Dr. Hüseyin ALGÜL / 5

Zamanı Durdurun

Abdullah DEMİRCİOĞLU / 9

Muharrem Orucu ve Aşûre Günü

Dr. Yunus AKYÜREK / 12

Şehadet

M. Kara, Mahabbet Mektupları / 13

Müslüman Terörist Ol(a)maz

Şaban KESECİ / 15

Hız. Mevlânâ'dan... / 17

Horasan Erenleri

Mustafa KARA / 18

Aşkta Yok ol, Kavuşmak Budur

H. İbrahim DURGUTLUOĞLU / 19

Hız. Ali'nin (k.v) Zühdü / 21

Köstendilli Halil Efendi'nin (k.s),

Müridi İhsan Efendiye Yazdığı Mektup / 27

Ahlâk ve Huy Değişir mi?

Prof. Dr. Süleyman ULUDAĞ / 30

Dört Halifeden / 34

Kâbe-i Muazzama

Hakkı Akkuş / 35

Medeniyetimizin Baharı

Mustafa ÖZDAMAR / 39

Allah'ın Rızası

Dr. Durak PUSMAZ / 41

Zamana Değer Verenler

Yaman Dede, Yanan Dede / 44

Müslüman ve Taklitçilik

Abdullah USTAÖMEROĞLU / 47

Kitap Tanıtımı / 48

Yayın Türü: Yaygın Süreli • **Fiyatı:** 4 TL - Yurt Dışı İçin 5 € • **Abone Bedeli:** 20 TL - Yurt Dışı İçin 25 € • **Abone Hesap Bilgileri:** Posta çeki hesabı, Eyüp Emre SARAÇ 613 28 25 / Kuveyt Türk Eskişehir şubesi, Eyüp Emre SARAÇ Hesap no: 691 697 / zuhurdergisi@hotmail.com / www.zuhurdergisi.com • **Değirmen Yayınları Adına Sahibi:** Hamdi SARIYILDIZ • **Yazı İşleri Müdürü:** Dr. Yunus AKYÜREK • **Grafik Tasarım:** Furkan Selçuk ERTARGİN • **İstanbul İrtibat Bürosu:** Fevzipaşa Cd. 233/2 Fatih – İstanbul - Tel: 0533 474 70 26 • **Temsilcilikler:** Bursa-05377875848 / Eskişehir-05365865067 / Antalya-05364922417 / Kayseri-05444600030 Yurt Dışı-0032488808541 • **Baskı:** Erkam Matbaası

“Mâ ‘Adette Lehâ”

Abdullah Demircioğlu

Hadis-i Şerif malumdur. Saadet devrinde bir sahabî, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellemè gelip sorar:

“Kıyamet ne zaman kopacaktır?” diye.

Bu soru, bir soru ile karşılık bulur:

“Kıyamet günü için ne hazırladın?” (Buhâri, Edeb/96)

Çok dehşetli bir gün olacağı muhakkak olan Kıyamet günü için tabî ki hazırlıklı olmak gerekir. Kur’ân’ın indiği zamanda bile bu olay herkesi ilgilendirmiştir. Hatta öyle ki insanlar bu büyük haberden sorup sormuşlar, inananların yanında inanmayanlar da olmuştur.

Biz Müslümanlar bu dehşetli olaya inanır ve ayağımızı da denk alırız. Cenâb-ı Zülcelâl’den korkarız O’na tevbe istiğfar eder, emirlerine uyar, ya-

saklarından sakınırız. Olayda geçen sahabî de kıyametin korkunçluğundan tedirgin olmuş olacak ki, zamanını sormuştur. “Ne hazırladın?” sorusuna da cevap olarak; farzlardan başka fazla namaz ve orucunun olmadığını, devamla Allah (c.c.) ve Rasûlü’nü sevdiğini ifade edince kendisine,

“Kişi sevdiğiyile beraberdir.” müjdesi verilmiştir.

Tabii ki bu durum hususilik ifade etmiyor. Bilakis aynı durumda olan bütün Müslümanları içine alacaktır.

Hz. Mehdi’nin Gelişi

Hz. İsa’nın inişi Deccal ve kıyametin alametleri gibi hususların zaman zaman gündeme geldiği günümüzde, bu husus çok ehemmiyet arz etmiştir.

Kıyamete basit bir olay gibi bakmanın veya “Niçin korkuyorsunuz, korkmaya gerek yok!” gibi sözlerin hiç yeri ve zamanı değildir. “Allah korkusu, hikmetin başıdır.” (El-Münâvî, Feyzü'l-Kadir, III, 574) sözünü asla unutmamak gerekir. Unutmamak lazımdır ki bütün peygamberler, Deccal fitnesinden ümmetini inzar etmiştir.

İfade edildiği üzere kıyamet olayı, işaret parmağı ile orta parmağın birbirine yakınlığı kadar çok yakındır. (Buhari, Rikak/39, Tefsir, Nâziat/1, Talak/25; Müslim, Fiten/132) Seksene yakın küçük alametlerin hemen hepsinin çıktığı bilinmektedir. Büyük alametlerinden çıkanlar vardır. Çıkmayanlar da zamanı gelince onlarda çıkacaktır. Mehdi'nin çıkışı olayı büyük alametlerden değildir. O çıktığı zaman büyük bir ıslahat yapacak; kâfirleri, münafıkları dost edinecek, onun dostu ve yardımcıları, sâlih müminler olacaktır. Yedi yıl çalışacak, arzı ıslah edecek ve Hz. İsa'nın inişine zemin hazırlayacak, o geldiğinde ise ortamı, manevra kabiliyetine uygun bir halde bulacaktır. Burada ıslahat derken, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat dışı olan yanlışlıkların, hataların hepsinin düzeltilmesini anlıyoruz.

Tefrikayı kaldırmak ve tevhidi sağlamak, mezhepler kalkacak anlamına gelmez. Hak dört mezhep kalkmaz. Kalktığını iddia edersek onların yanlış iş yaptıkları, içtihatlarının, fetvalarının İslâm'a ters olduğu anlaşılacağından bu doğru değildir.

Sahih hadislerde Mehdi'nin evsafı, kimin neslinden geleceği gibi hususların yanı sıra, yapacağı işler de haber verilmektedir. Buna göre o, zulmü kaldıracak ve adaleti ikame edecektir.

Hıristiyanların haçlarını kıracak, şaraplarını dökecek ve hınzırlarını öldürecek kişi İsa (a.s) olacaktır. Buradan Yahudilere bir şey yapmayacak, anlamı çıkmaz. Tam aksine onlara da en büyük darbeyi, kendisine destek verdikleri Deccal'ı öldürerek vuracaktır.

Cezalandırmaya Hıristiyanlardan başlaması, ilahî dini olan Hıristiyanlığın peygamberi olduğu ve bu-

günün dünya nüfusunun en fazla Hıristiyan olması ile yakından ilgisi vardır.

Şu bir gerçektir ki; kıyametin şartları, yavaş yavaş olgunlaşıyor. İnsanların sarhoştan daha beter olacağı, hamile kadınların korkudan düşük yapacağı, çocukların saçlarının bir anda ağaracağı, dağların pamuk gibi atılacağı o gün, daha ne kadar dehşetli olabilir!

Bugünün isminin, Kur'ândaki ifadelerle “Kârî'a (Kârî'a, 101/1), Tâmmetü'l-Kübrâ (Nâzi'ât, 74/34)”, “büyük haber, büyük felaket” olarak birçok isimle haber verilmesi ve isimlendirilmesi insanlığa neyi hatırlatıyor dersiniz?

Cevap;

“Mâ 'adette lehâ / O gün için ne hazırladın?”

Ehl-i Beyt Sevgisi

Prof. Dr. Hüseyin Algül

Ehl-i Beyt Ne Demektir?

Ehl-i Beyt'in sözlük anlamı, "*ev halkı*" demektir. Ev Halkı'nın içine şahsın eşi, çocukları, torunları ve yakın akrabası girer.

Terim olarak Ehl-i Beyt denilince, "*Hz. Peygamber'in (s.a.s) aile fertleri, soyu, yakınları*" anlaşılır.

Kur'an-ı Kerim'de Ahzâb Sûresi'nin 33. âyetinde Rasûl-i Ekrem'in (a.s) ev halkına hitaben "*Ehl-i Beyt*" ifadesi yer alır.

Bu terim, hadîs-i şeriflerde de, "*Peygamber Efendimizin (s.a.s) ev halkı*" anlamında kullanılmıştır. Bazı hadislerde Nebiyy-i Muhterem (s.a.s) Efendimizin önemli bir emanet olarak ümmetine bıraktığı değerli bir kaynak olarak Kur'an-ı Kerim ve Sünnet sıralandığı gibi "*Sekaleyn*" unvanıyla bilinen hadiste de söz konusu iki değerli kaynaktan birinin "*Kur'an-ı Kerim*", diğeri "*Ehl-i Beyt*" olduğu belirtilir.² Mesele, bazı rivayetlerde ikinci sırada yer al-

dığı görülen Sünnet'le birlikte düşünüldüğünde Rasûl-i Ekrem Efendimizin en yakınında olmaları itibarıyla Ehl-i Beyt'in Sünnet'i doğru biçimde kavrama, özümseme ve uygun davranışlarla temsile ehil olma açısından önem taşıdığı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu durum, Sevgili Peygamberimizin, Ehl-i Beyt'e ayrı bir vurgu yaptığına delâlet eder.

Nebiyy-i Muhterem (s.a.s) Efendimizden Ehl-i Beyt sevgisine dikkat çeken başka rivayetler de vardır. Bu tür rivayetlerden birinde sevgi kavramı özellikle zikredilmiştir. Buna göre Rasûl-i Ekrem (s.a.s) peşe peşe üç önemli sevgiye dikkat çekmektedir: Bunlardan birincisi ihsan ettiği çeşitli nimetlerle bizi rızıklandırması sebebiyle Yüce Allah'ı sevmemiz, ikincisi Yüce Allah'ın sevgisiyle Rasûl-i Müctebâ Efendimizi sevmemiz, üçüncüsü ise Peygamber Efendimizin sevgisiyle Ehl-i Beyt'i sevmemizdir.³

Ehl-i Beyt Kavramı İçine Kimler Girer?

Ehl-i Beyt kavramına kimlerin girdiği konusunda şunlar söylenebilir:

Ehl-i Beyt, Sevgili Peygamberimizin ev halkıdır. Ev halkı ile birlikte Hz. Ali, Hz. Fâtıma, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin. Yani Hz. Ali ile Hz. Fâtıma ve evlâtları da bunlar arasındadır. Sadaka alması yasaklanan Hz. Abbas, Hz. Akil ve Hz. Ca'fer'in çocukları gibi yakın akraba grubunu da buna ekleyen âlimler vardır. Ayrıca, Efendimiz Hazretlerinin izinden giden tüm mü'minlerin bu kapsama girdiği de rivayetler arasındadır.

Hz. Hüseyin'le ağabeyi Hz. Hasan, babası Hz. Ali ve annesi Hz. Fâtıma, hiç kuşkusuz Ehl-i Beyt'in seçkinleri arasındadır. Bu bağlamda İslâm tarihinde Hz. Hasan soyundan gelenlere "Şerîf", Hz. Hüseyin soyundan gelenlere ise "Seyyid" unvanı verilmiştir. Tarih boyunca bu mümtaz şahsiyetlere muhabbet, Rasûl-i Ekrem Efendimize beslenen sevgi ve saygının bir yansıması gibi algılanmış, soylarının karışmasını önlemek için şecereleri/soy kütükleri kayıt altına alınmış, sadaka almaları caiz olmadığından maddî ihtiyaçlarının temini gayesiyle hazineden tahsisat bağlanmıştır. Osmanlılar zamanında da bu hususa ehemmiyet verilmiş ve Nakîbü'l-Eşraflık teşkilâtı seyyidlerle ilgili faaliyetleri yürütmüştür.

Asr-ı Saâdet'te Ehl-i Beyt Sevgisi

Asr-ı Saadet'te Müslümanlar Nebiy-i Muhterem Efendimizi sevdiği gibi onun Ehl-i Beyt'ini de severlerdi. Yaşayan Kur'an olan Efendimiz Hazretlerinin örnekliliğini, en başta onlardan öğrenirlerdi. Fahr-i Kâinat Efendimiz, başta eşleri (Ümmehâtü'l-Mü'minin) olmak üzere tüm Ehl-i Beyt'ini çok sevdi. Ashâb-ı Kiram da ona besledikleri samimi muhabbetin benzerini Ehl-i Beyt'e de gösterirlerdi.

Ashâb-ı Kiram'ın tanıklığına göre Rasûl-i Ekrem'in (s.a.s) bilhassa Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e beslediği ilgi, şefkat ve muhabbet çok derindi. Onların ağlamasına bile üzülürdü. Bir gün Hz. Hüseyin'in ağladığını duyunca kızı Fâtıma'ya, "Onun ağlamasına üzüldüğümü bilmiyor musun?" buyurdu.⁴

Peygamber Efendimiz bir gün çarşıya gitmişti, orada bir süre kaldıktan sonra dönüp kızı Fâtıma'nın

evi önünde oturdu, torunlarını kastederek, "Çocuk orada mısın" diye seslendi, çocuklardan bir cevap alamadı, belki de anneleri onları giydirmekle meşguldü. Bu sırada ilginç bir gelişme oldu, çocuklardan biri koşarak gelip dedesinin kucağına atıldı. Efendimiz Hazretleri sevinç içinde onu kucağına alıp öptü ve "Allah'ım! Sen bu çocuğu sev, onu sevi ni de sev" diye dua etti.⁵ Keza Mefhar-i Mevcûdat Efendimiz, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e bakıp, "Allah'ım! Ben bunları seviyorum, Sen de sev bunları..." dediği rivayet edilir.⁶

Ashâb-ı Kiram tarafından nakledildiğine göre bir defasında Sevgili Peygamberimiz, "Hasan ile Hüseyin, dünyada kokladığım iki reyhanımdır."⁷ buyurdu.

"Hasan ile Hüseyin, cennet gençlerinin iki seyyidi (beyefendisi) dir" hadisi de Server-i Kâinat Efendimizin, torunları hakkında verdiği müjdelerdendir.⁸

Nakledildiğine göre bir gün Sevgili Peygamberimiz bir yemeğe davetliydi. Ashâb-ı Kiram ile yolda giderken gözü torununa ilişti. Hz. Hüseyin oralarda oynuyordu. Bu sırada Efendimiz Hazretleri birlikte yürüdüğü arkadaşlarından ayrılarak Hz. Hüseyin'e ulaşmak istedi, Hüseyin hareket hâlinde olduğundan onu yakalamak için biraz uğraştı, nihayet ona ulaştı, yakalayıp kucakladı, şefkatle başına basıp öptü ve, "Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin'den..." buyurdu.⁹

Ashâb-ı Kiram'ın nakline göre bir gün Hz. Peygamber, Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'in ellerinden tutmuş, onlardan, "Evlâtlarım!" diye bahsederek şöyle diyordu:

"Hasan ile Hüseyin benim evlâtlarımdır; onları seven beni sevmiş, onları gazaplandıran (öfkeliendiren/kızdıran) beni gazaplandırmış olur."¹⁰

Rasûl-i Ekrem'in (s.a.s) torunlarına sevgisi samimi, yürekten ve devamlı idi. Bunun tabii bir sonucu olarak Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin çocukken bazen ikisi birden dedelerini görünce ona doğru koşarlardı, o da ikisini birden kucaklayıp şefkatle başına basardı.¹¹

Rasûl-i Ekrem Efendimizi, Hz. Hüseyin'i omzunda taşırken gören bir şahıs: "Ey çocuk, binmiş olduğun bineğin ne güzeldir!" diye nükte yapınca Hz. Peygamber de, "Bineğin üstündeki de ne güzel binicidir!" diye nükteye karşılık verdi.¹²

Rasûl-i Ekrem (s.a.s), kıymetli torunlarının anneleri olan kızı Fâtıma'yı da çok severdi.

Onun buyurduğuna göre, *"Fâtıma, cennet ehli kadınlarının seyyidesi (hanımefendisi)"* idi. Fâtıma adeta ondan bir parça idi, onu kim öfkelenirse Efendimizi öfkelenirmiş olurdu.¹³

Hz. Ali'den nakledilen bir habere göre Efendimiz Hazretleri bir gün Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'in ellerinden tuttu ve şöyle dedi:

*"Bir kimse beni severse ve şu ikisini (Hasan ile Hüseyin'i), bir de bunların anasını ve babasını (Fâtıma ve Ali'yi) severse, kıyamet gününde dereceleri benimle beraber olur."*¹⁴

Hz. Âişe'nin verdiği bir habere göre Nebiyy-i Muhterem (a.s) bir sabah üzerinde siyah kıldan dokunmuş, nakışlı bir aba olduğu hâlde çıktı. O sırada Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hasan geldi. Peygamber Efendimiz onu bu abanın içine aldı. Sonra Hz. Hüseyin geldi, o da Hz. Hasan'ın yanına girdi. Sonra Hz. Fâtıma geldi. Peygamber (s.a.s) onu da abanın içine aldı. Sonra Hz. Ali geldi, onu da oraya aldı. (Böylece hepsi, abanın içine girmiş oldu). Sonra Peygamber Efendimiz şu âyeti okudu:

"...Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, her türlü kiri giderip sizi tertemiz yapmak istiyor." (Ahzâb, 33/33)¹⁵

Hiz. Ebû Bekir ve Hiz. Ömer'de Ehl-i Beyt Sevgisi

Konunun Asr-ı Saâdet boyutunu daha iyi kavrayabilmek için Hiz. Ebû Bekir ile Hiz. Ömer'den de birkaç örnek nakletmek yararlı olacaktır:

Mescid-i Nebî'nin dolu olduğu bir andı. Hiz. Ali, oturacak bir yer arıyordu. Peygamber Efendimiz bunu fark etti, göz ucuyla bir yer açılsa memnun olacağını hissettirdi. Bunu en önce anlayan Hiz. Ebû Bekir, hemen yan tarafa çekilerek Hiz. Ali'yi yanına çağırıldı. Böylece Hiz. Ali, Rasûl-i Ekrem (a.s) ile Hiz. Ebû Bekir arasına oturdu. Enes b. Mâlik Hazretlerinin naklettiğine göre bundan çok memnun kalan Efendimizin, *"Faziletli kişilerin değerini ancak faziletli bilir."* diyerek ona iltifat ettiği duyuldu.¹⁶

Hiz. Ebû Bekir, Hiz. Hasan ve Hiz. Hüseyin'i tıpkı Rasûl-i Müctebâ Efendimizin sevdiği gibi sever, onlarla ilgilenir, kucağına veya omzuna alarak onlara olan samimi ilgi ve sevgisini belli ederdi.¹⁷ On-

lara olan ilgi ve sevgisini Sevgili Peygamberimizin ölümünden sonra yönetime geldiği yıllarda da sürdürdü.¹⁸ Efendimizin vefatından kısa bir süre sonra bir ikinci üstü Hiz. Ebu Bekir, Hiz. Ali ile beraber yolda giderken Hiz. Hasan'a rastladı, bu esnada Hiz. Hasan iki çocukla oynuyordu. Hiz. Ebû Bekir önce boynuna bindirdi, sonra *"Babasına değil de dedesine benzeyen çocuk!"* diye iltifat etti. Bu esnada Hiz. Ali, tebessüm ediyordu.¹⁹

Keza Hiz. Ebû Bekir, yönetimde iken, insanların Peygamber Efendimizin yakınlarına sevgi ve saygı beslemelerini isterdi. Hatta Ehl-i Beyt'i kendi akrabalarından daha üstün tutar, Rasûl-i Ekrem'in (a.s) hısımlarına hizmet etmeyi, kendi hısımlarına yardım etmekten daha sevimli bilirdi.²⁰

Bu durum Hiz. Ömer devrinde de aynen devam etti.

Hiz. Ömer, divan tertip edip insanlara tahsisat bağlamaya başlayınca ilk sıraya kendini ve aile fertlerini değil, Ehl-i Beyt'i çıkardı. Bu bağlamda Hiz. Hasan ile Hiz. Hüseyin'e de Bedir ehline tanınan imkânı tanıdı.²¹ Öyle ki Hiz. Hasan ve Hiz. Hüseyin'e bağlanan tahsisat, oğlu Abdullah'a bağlanan tahsisatın üstündeydi. Hâlbuki Hiz. Abdullah daha yaşlıydı, İslâm'da kıdemi vardı ve hicret edenler arasındaydı. Bu sebeple kendisinin de Hiz. Hasan ile Hiz. Hüseyin mertebesinde düşünülmesini bekle-yebilirdi. Ama Hiz. Ömer'e göre, Peygamber Efendimiz onların dedeleri, Hiz. Fâtıma anneleri, Hiz. Ali babalarıydı ve Efendimiz Hazretleri, aziz torunları Hasan ile Hüseyin'i çok seviyordu. İşte Hiz. Ömer'e göre ölçü buydu.

Kapkara Bir Zulüm, Kerbelâ

Hiz. Hüseyin'in Emeviler devrinde Yezid'in yönetimi zamanında Kerbelâ'da hunharca, zâlimce kanının döküldüğü-şehit edildiği (10 Muharrem 61/10 Ekim 680) kara gün istisna edilirse İslâm tarihi boyunca Müslüman yöneticileri tarafından Ehl-i Beyt mensuplarına genellikle hüsnü muâmele yapıldığı söylenebilir.

Özellikle Müslüman Türk insanı, Ehl-i Beyt'e hususi bir muhabbet besler; çünkü Ehl-i Beyt'i oluşturan şahsiyetleri Rasûl-i Ekrem (a.s) sevmektedir. Nitekim en eski devirlerden itibaren Müslü-

man Türk bilginleri Ehl-i Beyt'e muhabbetin önemi vurgulamışlardır. Meselâ Yusuf Has Hâcib, Kutadgu Bilig adlı eserinde devlet adamlarına öğütlerinin bir yerinde Rasûl-i Müctebâ'nın (a.s) nesli olan Ehl-i Beyt'e sevgi beslemeleri/gönülden sevmeleri, saygı göstermeleri ve yardımcı olmaları durumunda mutlu olacaklarını ifade eder. Yusuf Has Hâcib'e göre Ehl-i Beyt, "Canlar Cânı Hazreti Muhammed Aleyhisselâm'ın uğurudur; o hâlde o kadri Yüce Peygamber'in hatırı için onları sevmek gerekir."²² Bu münasebetle Müslüman Türk dünyasında oluşan ortak telâkkiye göre Kerbelâ, kanayan bir yara ve gönül sızlatan bir faciadır; zulmün, haksızlığın, acımasızlığın, insan haklarına saygısızlığın simgesidir.²³ Dolayısıyla tarih boyunca Müslüman Türk dünyası, 10 Muharrem günü Hz. Hüseyin'e bu faciayı reva görenleri lânetler, o gün bedeni toprağa düşen Peygamber Efendimizin aziz torunu Hz. Hüseyin'in ardından gözyaşı döker, içli mersiyeler söyler.

Yunus'un Mısralarında Ehl-i Beyt Sevgisi

Müslüman Türk insanı tarih boyunca Ehl-i Beyt'in sevinciyle gülmüş, üzüntüsüyle ağlamıştır. Nitekim Yunus Emre şiirinde şöyle diyor:

Şehidlerin ser-çeşmesi, evliyanın bağı başı

Fatma ana gözü yaşı, Hasan ile Hüseyin'dir.

Hazreti Ali babaları, Muhammed'dir dedeleri,

Arşın iki gölgeleri, Hasan ile Hüseyin'dir.

Allah Teâlâ, Habîb-i Kibriyâ Efendimizin Ehl-i Beytine rahmet etsin ve sevenlerini şefaatine erİştİrsin!

- 1 Ebû Davud, *Menâsik*, 56; İbn Mâce, *Menâsik*, 84.
- 2 Müslim, *Fezâilü's-Sahâbe*, 36; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, V, 181; Tirmizî, *Menâkıb*, 32; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, II, 13.
- 3 Tirmizî, *Menâkıb*, 32.
- 4 Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, III, 284; Ümmü'l-Fadl (r.anhâ) dan rivâyet edilen ikinci bir örnek için bk. İbn Sa'd, *Tabakât*, VIII, 278 - 279.
- 5 Buhârî, *Kitâbü'l-Büyû'*, 73; Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 87.

- 6 Buhârî, *Fedâilu ashâbi'n-nebî*, 24; Tirmizî, *Menâkıb*, 31; *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarîh Terceme ve Şerhi*, IX, 395; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, II, 12; Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, III, 250-25; Suyûtî, *Tarîhu'l-Hulefâ*, s.188.
- 7 Tirmizî, *Menâkıb*, 31/ (3770); İbn Hacer, *el-İsâbe fi Temyizi's-Sahâbe*, I, 332.
- 8 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, III, 3; Tirmizî, *Menâkıb*, 31/ (3768); İbn Mâce, *Mukaddime*, 11; *Menâkıb*, 118; el-Belâzurî, *Ensâbü'l-Eşrâf*, III, 1194; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, II, 12; Zehebî, *a.g.e.*, III, 251, 282; Suyûtî, *Tarîhu'l-Hulefâ*, s.189.
- 9 Ahmed b.Hanbel, *Müsned*, IV, 172; Tirmizî, *Menâkıb*, 31/3775; İbn Mâce, *Mukaddime*, 11; *Menâkıb*, 144; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe fi Ma'rifeti's-Sahâbe*, II, 20.
- 10 İbn Mâce, *Mukaddime*, 11-Menâkıb, 11; Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, III, 284.
- 11 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, IV, 172.
- 12 Tirmizî, *Menâkıb*, 31; Suyûtî, *Tarîhu'l-Hulefâ*, s.189.
- 13 Buhârî, *Fedâilü Ashâbi'n-Nebî*, 12, 31; Tirmizî, *Menâkıb*, 31.
- 14 Tirmizî, *Menâkıb*, 21; İbn Sa'd, *Tabakât*, III, 19-20; Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, III, 254.
- 15 Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe*, 61. Âyette geçen "rics" kelimesi, "şan ve şerefi kirletme ihtimali bulunan günahlardan temizlenmek" tarzında tefsir edilmiştir. Bk. Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, VI, 3891-3892.
- 16 Hatîb el-Bağdadî, *Tarîhu Bağdad*, III, 105.
- 17 Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, III, 249.
- 18 İbn Asakir, *Tarih*, XIII, 174-176.
- 19 Bk. İbn Asakir, *Tarih*, XIII, 174.
- 20 Bk. Buhârî, *Fedâilü Ashâbi'n-Nebî*, 12; Kaynakta Hz. Ebû Bekir'in sözü şöyle yer alır: "Nefsîm elinde olan Allah'a yemin ederim ki, bana Rasûlullah'ın hısmılarına hizmet etmek, kendi hısmılarına yardım etmeliğimden daha sevimlidir". Bu konuda yararlı bir analiz için bk. M. Bahaüddin Varol, *Hilâfet Mücadelesinde Ehl-i Beyt Nesli*, s.18 – 22.
- 21 Zehebî, *a.g.e.*, III, 259, 285.
- 22 Yusuf Has Hâcib, *Kutadgu Bilig* (çev. Reşid Rahmeti Arat, Ankara 1988), s.313; Tarihimiz ve kültürümüzde Ehl-i Beyt sevgisi ile ilgili özet bir çalışma için bkz. Osman Eğri, "Kültürümüzde Ehl-i Beyt Sevgisi", (Ehl-i Beyt Sevgisi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 2006), s.37-46; Hüseyin Algül, *Osmanlı Kültüründe Hz. Peygamber Sevgisi*, İstanbul 2008, s.68-83.
- 23 Bk. Hüseyin Algül, *Kanayan Bir Yara Gönül Sızlatan Bir Facia Kerbelâ*, Ensar Yayınları, 2. baskı, İstanbul 2009.

Zamanı Durdurun

Zamânı durdurun
Ve ona sorun
Ölmesin kimse
Kimse yaşlanmasın.
Solmasın çiçekler
Kimse ağlamasın
Bu kâbil mi?
Hayır, asla...
Zaman durmuyor,
Akıp giden dakikaların
Önü alınmıyor.
Bunu yapamayan insan neye
gururlanıyor?
Dünyâ dönüyor
Güneşler batıp
Güneşler doğuyor
Ve eninde sonunda
Herkes O'na dönüyor.
Geldiği gibi
Gittiği gibi
Ölüyor.
Hala makul olmayan sorular
Şu insanlar soruyor.
Sonum ne?
Ne olacağım?
Nasıl ölüp de
Haşrolacağım?
Çürümüş kemikler hiç dirilir mi?
Ölen, kaybolan geri getirilir mi?
Bunu sorarlar
Fakat bunlar
Ne yazık, bin yazık
Ona inanmazlar
O büyük haberi
Niye sorarsın?
İstihzâ edip de
Sen inanmazsın.
Bileceksin bir gün
İnkâr ettiğini

Göreceksin o gün
Yapıp ettiğini.
Göklerini kim çattı
Masmâvi olarak?
Sonra orada duran
Ayı, yıldızları
Güneşi
Kim parlattı?
Suyu indiren
Yağmuru yağdıran
Yoksa sen misin?
Ey tabiatçı
Olma sen sakın
Böyle inatçı
Bir damla suyu içemeyeceksin
Âhirette inkar sebebinle sen.
Azaptan başka şey
Göremeyeceksin.
Artar azâbın
Orada her an
Ne olur sen de gel
Fırsat kaçmadan.
O'na tam inan
Yarattı Allâh
Yerleri, göğü
Yeri kıldı beşik
Gökleri tavan
Düşürme dilinden
Tesbihle
Zikirle
Hamdla
Şükürle
Yoluna ol kurban
O'nu (c.c.) devamlı an
Vesselâm.

Abdullah Demircioğlu

Sünnete Bağlılık “İ’tisâm”

Yrd. Doç. Dr. Aynur Uraler

“Sünnete bağlılık”, islâmî literatürde “el-İ’tisâm bi’s-Sünne” şeklinde ifade edilir. İ’tisâm kelimesinin sözlükte, sarılmak, bağlanmak, yapışmak, sığınmak, güvenmek, dayanmak, güç almak, kuvvetlenmek, yardım istemek, korunmak, kaçınmak anlamları bulunmaktadır.

İ’tisâm kelimesi, Kur’ân-ı Kerîm’de pek fazla kullanılmamıştır.

“Kim Allah’a sarılırsa (bağlanırsa) kesinlikle doğru yola iletilmiştir.” (Âl-i İmrân, 3/101)

“Hep birlikte Allah’ın ipine sınımsız sarılın (yapışın), bölünmeyin.” (Âl-i İmrân, 3/103)

Bu ve benzeri diğer ayetlerde İ’tisâm kelimesinin karşılığı olarak sarılmak anlamı öne çıkmaktadır. Ayrıca bütün ayetlerde İ’tisâm Allah Teâlâ ile ilgilendirilerek zikredilmiştir. Hadislerde İ’tisâmın “sarılmak” anlamında kullanıldığı en meşhur nass, “Size, sarıldığınız takdirde asla sapıtmayacağınız iki şey bıraktım. Allah’ın Kitabı ve Nebisi’nin Sünneti”dir.

İ'tisâmla eş anlamlı olan temessük, add, lüzum, ahz, itaat, ittibâ, iktidâ, iltica ve avz kelimeleri konuyu anlatmak için kullanılmış benzer kelimelerdir. "İ'tisâm bi's-sünne" terkihi, bu söylenişle değilse bile öz ve kavram olarak Hz. Peygamber tarafından ortaya konmuş; ancak ilk kullanımı sahabe döneminde olmuştur. Bir bölüm adı olarak hadis külliyyatına geçişi Buhârî ile başlamış; zamanla müstakil kitap seviyesine ulaşmıştır.

Sünnete bağlılık anlamında i'tisâm, hayatı sünnete göre düzenlemeyi gerektirir. Bu itibarla İslâm'ı mutedil bir çizgide yaşamaktır. Asla aşırılık anlamı taşımaz. Ayrıca taklitten de farklıdır. Taklitte irade yoktur. Hz. Peygamber'in tavırları, fiilleri, kısacası kendisi delil niteliğindedir. Bu sebeple sünnete uymak, "taklit" değil, "i'tisâm" ve "ittibâ"dır.

Kur'ân-ı Kerim'de "sünnete i'tisâm" emrettiği kolaylıkla anlaşılan birçok âyet bulunmaktadır. Sünnete bağlılığı, sünneti bir bütün olarak kapsayacak tarzda çok genel ve öz bir biçimde şu âyet ifade eder:

"Rasûl, size ne veriyse alın, sizi neden nehyettiye ondan kaçın!" (Haşr, 59/7)

Sahabiler, bu âyetin sünneti kapsadığı inancındadır.

Hz. Peygamber'e iman edilmesini ve ona uyulmasını emreden âyetler, Hz. Peygamber'in ve sünnetinin konumunu belirlemek bakımından i'tisâmın gereğini de ortaya koymaktadır.

"Kim Peygamber'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur." (Nisâ, 4/80) âyeti, Hz. Peygambere itaatın neden gerekli olduğunu, itaatın zorunluluğunu ortaya koyar. Hz. Peygamber'e itaat etmeyi farz kılan âyetler, Rasûlullâh'a itaati, Allah'a itaat saymıştır:

"Allah'a itaat edin, Peygamber'e de itaat edin. Yüz çevirseniz bilin ki, elçimize düşen apaçık bir du-

yurmadır." (Teğâbun, 64/1) âyetinde de görüldüğü üzere Peygamber'e itaat, Allah'a itaatla birlikte zikredilmektedir. Allah ve Rasûlüne itaat ayrı ayrı zikredildiğine göre, Hz. Peygamber'e mahsus bir "itaat" alanı vardır ve O (s.a.s), Kur'ân'da olmayan konularda hüküm veriyor demektir.

"Allah ve Rasûlü bir işte hüküm verdiği zaman inanimiş bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Rasûlüne karşı gelirse apaçık bir sapıklığa düşmüş olur." (Ahzâb, 33/36) ve "Hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında çıkan anlaşmazlıklarda, seni hakem tayin edip

verdiği hüküm içlerinde hiç bir sıkıntı duymadan kabul edip teslim olmadıkları sürece iman etmiş olmazlar." (Nisâ, 4/65) âyetlerinde sünnete i'tisâmın gereği açıkça vurgulanmaktadır.

Sünnetin kaynağının vahiy olduğuna delalet eden âyet de, önemli bir i'tisâm delilidir.

"O, arzusuna göre konuşmaz." (Necm, 53/3) âyetinin, sünneti de ihtiva ettiği şeklinde yorumlanmıştır.

Hz. Peygamber'in Kur'ân'ı açıklama görevi, O'nun Kur'ân dışındaki söz ve uygulamalarına da i'tisâmı gerektirir. Kur'ân, Hz. Peygamber'i mutlak olarak Müslümanlara örnek göstermiştir. Çünkü İslâm, insan hayatının bütün kısım ve yönlerini birlikte değerlendirir. Hz. Peygamber'in üstlenmiş olduğu görevler tabii olarak onun bir sünnetinin bulunmasını gerekli kılar.

Peygamber'in teşri yetkisi vardır. Ayrıca sünnetin vahye dayanması veya vahyin onayından geçmiş olması, onun kaynağının vahiy olduğunun belirtisidir. Kur'ân'ın, O'na karşı gelmeyi ve emrine uymayı yasaklaması da sünnetin kaynağını gösterir ve O'nun emri olan sünnete itaati farz kılar.

Sünnete bağlılık anlamında i'tisâm, hayatı sünnete göre düzenlemeyi gerektirir. Bu itibarla İslâm'ı mutedil bir çizgide yaşamaktır. Asla aşırılık anlamı taşımaz. Ayrıca taklitten de farklıdır. Taklitte irade yoktur. Hz. Peygamber'in tavırları, fiilleri, kısacası kendisi delil niteliğindedir. Bu sebeple sünnete uymak, "taklit" değil, "i'tisâm" ve "ittibâ"dır.

Muharrem Orucu ve Aşûre Günü

Dr. Yunus Akyürek / 12

Muharrem ayı, hicrî takvimin ilk ayıdır. 7 Aralık Salı 2010 tarihi ise Muharrem'in birinci gününe tekbül etmektedir. Yani Efendiler Efendisi'nin (s.a.s), Mekke'den Medine'ye hicretinin 1432. yıldönümü...

İslâm tarihinde önemli bir yeri olan Muharrem ayının onuncu gününe "aşure günü" denilir. Aşure günü 16 Aralık günüdür.

Bu günü **bir öncesi ve sonrası** ile oruçlu geçirmek sünnettir. (Tirmizî, Savm/50)

Hazreti Aişe validemizin bildirdiğine göre;

İslâm öncesinde Peygamberimiz (a.s) ve Mekke halkı "aşûre" günü oruç tutuyordu. Peygamberimiz (a.s), Medine'ye geldiklerinde de bu orucu tutmaya devam etti ve ashabının da tutmasını istedi. (Buhârî, Savm/69; Müslim, Sıyâm/128; Tirmizî, Savm/49)

Ramazan orucu farz kılındıktan sonra da Peygamberimiz (a.s) "**aşûre orucunu**" tutmuş ve:

"Ramazan orucundan sonra en faziletli oruç, Allah'ın ayı olan muharrem ayında tutulan aşûre orucudur." buyurmuştur. (Tirmizî, Savm/46; Müslim, Savm/38; Ebû Dâvûd, Savm/56)

Peygamberimizin bu tavsiyesi üzerine sahabenin bir kısmı bu orucu tutmuş, bazı sahabiler de tutmamıştır. (Buhârî, Savm/69; Müslim, Sıyâm/113-126)

Bu ayda Hz. Âdem'in cennetten yeryüzüne indirilmesi,

Hz. Nuh'un (a.s) tufandan kurtulması,

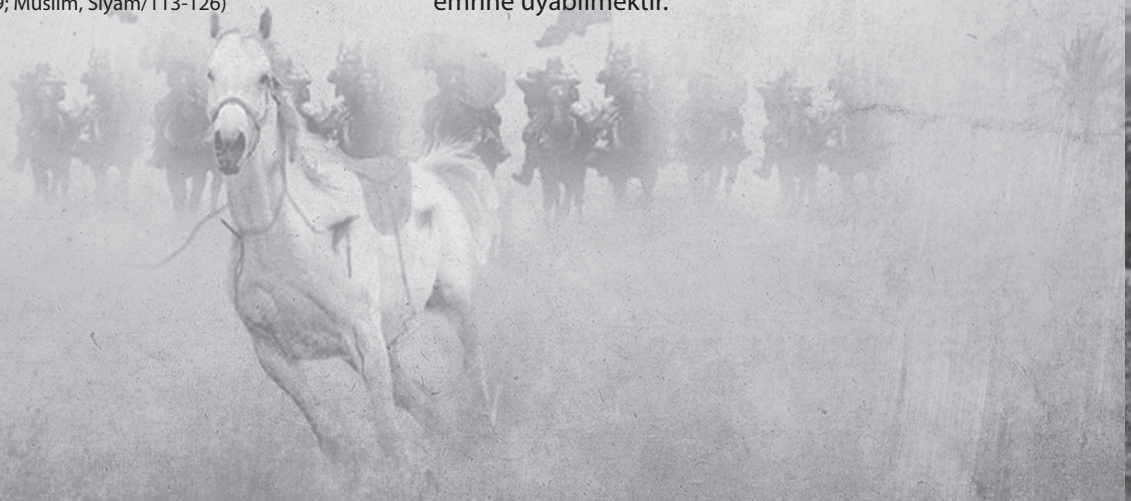
Hz. Musa (a.s) ve ona iman edenlerin Firavun'un zulmünden kurtulmaları gibi insanlık tarihinde dönüm noktası sayılabilecek önemli bazı olayların vuku bulduğu rivayet edilmektedir.

Diğer taraftan bütün Müslümanları üzen Peygamberimizin torunu Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilmesi olayı da bu ayda vuku bulmuştur.

Bu acı olayın tasvibi mümkün değildir. Ancak tarihin belli bir kesitinde Hz. Hüseyin ile Peygamberimizin soyundan gelen bir kısım seçkin insanın etrafında oluşan üzücü olaylar, artık tarihe mal olmuştur.

Müslümanlara düşen görev, bu tür olayların tekrarlanmasını önleyecek bir bilinç ve anlayışa sahip olmak, kardeşlik, birlik ve beraberliği koruyabilmek ve yüce Allah'ın:

"Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'ân'a) sımsıkı sarılın ve parçalanıp bölünmeyin." (Âl-i İmrân, 3/103) emrine uyabilmektedir.

Şehadet

M. Kara, Mahabbet Mektupları

Şehit, Allah'ın isimlerinden, Esmâu'l-Hüsnâ'dan biridir. Gören, şahit olan, hakkıyla müşahede eden demektir. Şehit aynı zamanda Allah yolunda canını feda eden, hakikat uğruna kendini veren kimsedir. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Allah yolunda öldürülenlere ‘ölü’ demeyin. Hayır, onlar yaşıyor. Ama siz farkında değilsiniz.”

(Bakara, 2/154)

“Ve eğer gerçekten Allah yolunda ölür veya öldürülürseniz, unutmayın ki Allah'ın mağfireti ve rahmeti kişinin bu dünyada yığabileceği her şeyden daha iyidir.” (Âl-i İmrân, 3/157)

Allah ile şehit arasındaki bu ilişki Peygamberler ile olan birlikteliğini doğurmaktadır. Allah'a ve Peygamber'e itaat edenler dört grup insanla birlikte olabilme imkânına sahip olacaklardır:

“Peygamberler, siddikler, şehitler, sâlihler...” (Bk. Nisâ, 4/69)

Âkif, nebiler (çoğulu enbiyâ) ile şehitleri (çoğulu şühedâ) bir araya getiriyor. Türbesinin dahi çok önemli olduğunu vurguluyor:

*Enbiyâ yurdu bu toprak, şühedâ burcu bu yer
Bir yıkık türbesinin üstüne Mevlâ titrer*

Daha sonra onu son Peygamber'in kucağına teslim ediyor. Artık mezarı orasıdır:

*Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber
Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber*

Bununla birlikte babasının doğup büyüdüğü Balkanlarda meşit ve şehit türbelerinin perişan hali onu derinden üzmektedir:

*Ne felaket! Dönüversin de mesâcid ahıra
Hırvat'ın askeri tepsin çıkıp üstünde hora
Bari bir hâtıra kalsaydı şu toprakta diri
Yer yarılmış yere geçmiş şühedâ türbeleri*

Gülüm Efendim,

Tarihimizde şehadetle ilgili pek çok muhteşem sahenin olduğu bilinmektedir. Geçen asrın ilk çeyreğinde görülen zirve Çanakkale'dir. Bu zirveden kısa bir müddet sonra başlayan İstiklal Harbi ise bu ruhun adeta bütün Anadolu'yu kucaklamasıdır. 1910'lu 20'li yılların başında şehadet ve şehitlik ana konulardan biridir. Üsküplü Yahya Kemal "26 Ağustos 1922" başlığını taşıyan rubaisinde bu hareketin ezan için yapıldığını söyleyerek dua etmektedir:

*Şu kopan fırtına Türk ordusudur ya Rabbi!
Senin uğrunda ölen ordu budur ya Rabbi!
Ta ki yükselsin ezanlarla müeyyed yâdın
Galip et çünkü bu son ordusudur İslâm'ın*

1924 tarihinde ise Âkif'in yazdığı dörtlük "Şehidler Âbidesi İçin" başlığını taşımakta ve bize görevimizi hatırlatmaktadır:

*Gök kubbenin altında yatar, al kan içinde
Ey yolcu şu topraklar için can veren erler
Hakk'ın bu veli kulları taş türbeye girmez
Gufrâna bürünmüş yalnız Fâtiha bekler*

Şehitlerle bağımız, bağlantımız var mı?

Mezarlarına gittiğimizde gönül rabtası kurabiliyor muyuz?

Bu vesile ile dünya ve âhiret konusunu yeniden düşünabiliyor muyuz?

Ayette belirtilen "diri olmayı" nasıl anlıyoruz?

Ayette altı çizilen "mal yıgmak" bize bir şey söylüyor mu?

İnsanımızın kullandığı "Şehadet şerbetini içmek" deyimini üzerinde düşündük mü?

Şehitler gününde ne yapıyoruz?

Şehitlik sadece şehit annelerini ilgilendiren bir konu mudur?

Kur'ân-ı Kerim'de sık sık kullanılan "mallarıyla ve canlarıyla cihat edenler" ifadesini ne kadar içselleştirebiliyoruz?

İşin hala nutuk kısmında mıyız?

Şehitlere karşı bir mesuliyet duyuyor muyuz?

Onlarla yüz yüze geldiğimizde, bakışlarıyla bize "emanetim ne âlemde" dediğinde söyleyebileceklerimiz var mıdır?

Onlara borcumuz var mıdır?

Bu borç sadece "çelenkle" ödenebilecek cinsten midir?

Müslüman

terörist

Ol(a)maz!

Şaban Keseci

Müslüman; Allah'a (c.c) ve Rasûlü'ne (s.a.s) inanmış, emirlerini kabullenmiş kimsedir. Ve iman etmiş bir kimse asla terörist olamaz.

Terör; insanları yıldırma, sindirme yoluyla onlara belirli bir düşünce ve davranış kalıplarını benimsetmek için zor kullanma, tehdit ve öldürme eylemidir. Peki, bir düşünelim bakalım. Bu sayılan sıfatlar Müslüman'da bulunabilir mi? Hayır, asla. Niçin? Çünkü:

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın müjdeleyin, nefret ettirmeyin. Aranızda anlaşın, ihtilafa düşmeyin. İnsanlara yumuşak davranın, şiddet göstermeyin." (Müslim, 3263) buyruluyor hadis-i şerifte.

Hiz. Enes (r.a) anlatıyor: Rasûlullâh (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın ve müjdeleyin."

Bir rivayette de:

"İsındırın, nefret ettirmeyin!" buyrulmuştur. (Buhârî, İlim/12, Edeb/80; Müslim, Cihad/6-7)

Evet, bu güzel dinin güzel Peygamberi (s.a.s) böyle söylüyor ama bu ve benzeri hadis-i şerifleri görmeyenler hâlâ İslâm'a şiddet nazarıyla bakmaya ısrarla devam ediyorlar.

Ebû Saîd el-Hudrî (r.a), Rasûlullâh'ı (s.a.s) şöyle buyururken işittiğini nakleder:

"Kim bir kötülük görürse, onu eliyle değiştirsin. Şayet eliyle değiştirmeye gücü yetmezse, diliyle değiştirsin. Diliyle değiştirmeye de gücü yetmezse kalbiyle buğzetsin (kınasın) ki bu, imanın en zayıf derecesidir." (Müslim, İmân/78. Ayrıca bk. Tirmizî, Fiten/11; Nesâî, İmân/17)

Denilmiştir ki: El ile kötülüğü değiştirmek engel olmak devletin vazifesidir. Dil ile değiştirmek âlimlerin vazifesi, kalp ile değiştirmek de umum mü'minlerin vazifesidir. Şimdi bir takım grup ortaya çıkıp diyor ki: "Biz gördüğümüz yanlış şiddetle engelleyeceğiz, bu da cihaddır." Şiddet şiddeti doğurur. Bir kötülüğü engellemek daha büyük kötülükler zincirini doğuruyorsa bu cihad değil fitnedir. Fitne çıkarmak hakkında ise Mâide sûresi 32.

"Bunun içindir ki, İsrâiloğulları'na: 'Kim, bir cana kıymayan veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayan bir nefsi öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir nefsin yaşamasına sebep olursa, bütün insanları yaşatmış gibi olur.' hükmünü yazdık (farz kıldık). Şüphesiz ki onlara peygamberlerimiz açık delillerle geldiler. Yine de bundan sonra onla-

rın birçoğu yeryüzünde aşırı gitmektedirler.” ayetini ve:

“Fitne uykudadır, onu uyandırana Allah lanet etsin!” (Suyuti, Fethu'l-Kebir, II, 280)

“Ahir zamanda, âlim ve ilim azalır, cahillik artar. Cahil ve sapık din adamları, yanlış fetva vererek fitne çıkarır, doğru yoldan saptırırlar.” (Buharî) hadis-i şeriflerini hatırlatırız. Bombalar patlatıp masumları öldürüp kargaşaya yol açmanın cihad ile uzaktan yakından bir alakası yoktur. Bunun için fetva aldıklarını söyleyenlere de yukarıdaki hadis-i şerifler tokat gibi cevap veriyor. Kendini bilen hiçbir âlim masum canların yanmasına sebep olacak bir fetva veremez, verirse de ateştedir.

“Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak için, âyetleri kendilerine göre yorumlarlar.” (Âl-i İmrân, 3/7)

Bir de işin şu boyutu var. Din düşmanları Müslüman'ı terörist (!) olarak göstermek için türlü hileler yapıyorlar. İşte İki Kuleler olayının ne olduğunu bugün herkes biliyor. Keza Afganistan'daki olay da aynıdır. Bombalar patlatıp adam öldürüp, kitleleri infiale sürükleyecek sözleri ortaya atıp kargaşa çıkarıyorlar. Sonrada bunu yapan aynı kişiler, bütün suçu Müslümanların üzerine atarak İslâm'ın güzelliğine perde çekmeye çalışıyorlar.

Güneş balçıkla sıvanır mı zannediyor bu akıl fukaraları!

Dinimiz sevgi dinidir, saygı dinidir. Müslüman kırıcı, yıkıcı, dağıtıcı, nefret ettirici olmaz ve olamaz...

“Zarar da yoktur, zarara zararla karşılık vermek de yoktur.” hadisi bir usûl kaidesi olup (Mecelle, 19) bu kaidenin fikhî furûundan bazıları şöyledir:

Bir kişi başkasına ait olan bir malı telef edecek olursa, malı telef olunan diğer kişinin misliyle muamele kabilinden olmak üzere kardeşinin malını telef etmesi caiz değildir. Çünkü böyle bir davranış faydasız yere zarar dairesini genişletmek demektir.

Ama ne zamanki devlet eliyle diliyle vatana millette tasallut eden dış güçlere karşı bir harp ilan edilir buna genç-yaşlı iştirak edilir, kaçılmaz. Bakınız şanlı tarihimize... Ve İslâm'a terör (!) nisbet edenler bakınlar, Osmanlı zamanında kim ya da kimler bireysel olarak eylem yapıp kötülük defetmeye kalkışmış. Hiç kimse yok. Bir kaç başıbozuk çıkmışsa bile hükmü yoktur. Bunlar bu yüzyılda ortaya çıktı.

Sen sevmediğin komşunu karalamak için komşunun bahçesine geçip diğer komşuna oradan taş atıyorsun. Sonra da “bunu yapan şudur” diyorsun. Tezgâhı kuran sen, oyunu oynayan sen. Bazen mazlum konumuna giren yine sen.

Sen sevmediğin komşunu karalamak için komşunun bahçesine geçip diğer komşuna oradan taş atıyorsun. Sonra da “bunu yapan şudur” diyorsun. Tezgâhı kuran sen, oyunu oynayan sen. Bazen mazlum konumuna giren yine sen.

Ey din düşmanları, bunlar artık bayatladı.

İslâm'ın içinde hiçbir grup, cemaat vs. kesinlikle İslâm adına mücadele ediyorum diyerek adam öldüremez, can yakamaz, yapıyorsa cinayettir, yapanlar da katildir. Bunların altında türlü oyunlar var. Düşmanlar pusudalar dikkat edelim. Şiddete çağırana uymayalım özellikle gençler sakının ki

taze temiz beyinler aldatılmaya daha müsaittir.

Allah Rasûlü, (s.a.s):

“Şimdi, küçük cihaddan büyük cihada dönüyoruz.” (Suyuti, II, 73) buyurmuştur.

Nefsimizle mücadele edelim. Hem cihad sadece kılıçla silahla değil, kalemle ve dille de olur. Hem bu canları yakmaz, belki canlar kazandırır.

Denilmiştir ki: El ile kötülüğü değiştirmek engel olmak devletin vazifesidir. Dil ile değiştirmek âlimlerin vazifesi, kalp ile değiştirmek de umum mü'minlerin vazifesidir. Şimdi bir takım grup ortaya çıkıp diyor ki: “Biz gördüğümüz yanlış şiddetle engelleyeceğiz, bu da cihaddır.” Şiddet şiddeti doğurur. Bir kötülüğü engellemek daha büyük kötülükler zincirini doğuruyorsa bu cihad değil fitnedir. Fitne çıkarmak hakkında ise Mâide sûresi 32.

Hz. mevlânâ'dan...

Mevlânâ (k.s), Divân-ı Kebîr, Gazel, I, 409.

Mürşid – Mürid

Bir tâlib, maksadına mürşidsiz erişemez.

Allah'ın seçkin kulları sırasına girmek için Allah ehlini aramak lazımdır. Yüce Allah bir kulunu seçip kendi varlığında yok ederse, bunun vasıtasıyla dileklerde bulunanların dileğini de yerine getirir.

Yakîn sıfatı şeyh-i kâmil, güzel ve doğru zanlar ise onun müritleridir. Yakîn sahibi şeyh olursa o kâmil, büyük ve âlemin en büyüğü, zamanın Mehdi'si olur.

Dervişler bir tek vücut hükmündedirler. Yani salıklar bir bütündürler.

Sülûkta, bir şeyin gerçeğine olduğu gibi ermek, yani her türlü şüpheden kurtulmak demek olan yakîn de lazımdır. Üç derecedir:

İlme'l-yakîn bilgiyle,

'Ayne'l-yakîn görmekle,

Hakke'l-yakîn ise oluşla meydana gelir.

Aşk

Bütün maddi ve manevi sevgi ve bağların hepsi, gerçekte Allah'ı sevmek ve bilmektir.

Gerçek aşığı aşktan başka her şey haramdır.

İnsan birine âşık olduğu zaman ne zilletlere katlanır! Sevgilisine kavuşmak için her şeyini feda eder. Âşık için de Peygamber'in ve Allah'ın aşkı bundan aşağı mıdır?

Âşıkla maşuk arasında tam bir teklifsizlik bulunması ne güzel şeydir!

İnsan her zaman göremediği, işitemediği ve düşünemediği bir şeye âşıktır. Mecnûn, Leylâ'nın hayaline âşıktır. Meca'zî bir sevginin hayali ona böyle bir tesir yaparsa, gerçek sevgilinin aşığı kuvvet, kudret bağışlamasına hayret etmemek gerekir.

Suret aşkın fer'idir; çünkü aşk olmadan suretin değeri yoktur. Aşk, sureti meydana getirir.

Allah aşkı ve muhabbeti her şeyin içinde vardır. İnsan kendisini yaratana nasıl sevmeyebilir?

Bu sevgi onun özündedir; fakat bir takım engeller bunu duymasına mani olur. Her şeyin sonu O'na varır. Yani artık insan her şeyi Allah için sever, başkası için O'nun talebinde bulunur ve bu aşk böylece Allah'ta nihayetlenirse, sonunda Allah'ın zatını da bulur.

Ahiret de, Hakk da, dostluk ve muhabbetinde gizlidir.

Aslanan sevmektir. İnsan kendisinde bu hissi duyunca, onu arttırmak için çalışmalıdır.

Vücutlarımız bir kovan gibidir; bu kovanın balı ve mumu da Allah aşkıdır.

Dikkat Et de Kendini Çaldırma İnsanlık yolunun her tarafı kanla ıslanmış;

Dikkat et de kayma!

Bu zamanda insan çalanlar, altın çalanlardan daha fazla.

Duyarsın; hırsızlar sadece malı değil, akli da çalarlar.

Tamam, kendini önemseme;

Ama dikkat et, kendini de çaldırma!

Ey Hakk yolcusu!

Kendinde bir şey yoksa düşmanı da yok sanma!

Hırsızlar altın peşinde koşuyor;

Sen de altın madeninin, kendinden habersiz olma!

Ey insanoğlu!

Hazine bulursun, ama ömür bulamazsın.

Sen uğraş da kendini bul;

Kendindeki gizli hazineyi araştırmak! Kendini bul;

Bul, ama dikkatli ol, kendini çaldırma!

Bu Hakk yolunda açığız bir hırsız pusu kurmuş, seni bekliyor.

Bu hırsıza dikkat et de kendini çaldırma!

Horasan Erenleri

Prof. Dr. Mustafa Kara

Din ve kültür tarihimizle ilgili olan herkes bu terimi tanıır ve bilir; Horasan Erenleri...

Bu terim ile Doğu dünyasından Anadolu'ya daha sonra Balkanlara doğru yürüyen Allah dostları kasdedilir.

Aslında Horasan bölgesi bugün için İran, Afganistan, Türkmenistan devletlerince paylaşılan geniş

“Evlerinizi Allahu Teâlâ'yı zikredip anmak sûretiyle nûrlandırınız. Evlerinizi onda namaz kılarak nasiplendiriniz. Allahu Teâlâ'ya yemin ederim ki, böyle yapanlar gök ehli arasında tanınırlar. Gök ehli: 'Falan oğlu falan, evini, Allahu Teâlâ'yı zikrederek süslüyor.' derler.”

Kabu'l-Ahbar (k.s)

bir coğrafyanın adıdır. Genelde İslam kültür ve medeniyetinin mayalandığı en bereketli topraklardan olan Horasan, Tasavvuf dünyasının da “olmazsa olmaz” meydanlarından biridir.

Bu bölge ilk sûfilerden bir kısmını bağrından çıkarıldığı gibi, pek çok hemşehrisini de uzak diyarlara göndermiştir. Emevî ve Abbasî asırlarında bir başka ifade ile tarikatlar henüz tarih sahnesine çıkmadan farklı mezhepler coğrafi bölgelere göre isimlendiriliyordu: Medine, Bağdat, Basra, Horasan eko-lu gibi...

Horasan mektebinde fütüvvet ve melâmet önde idi. Bu hareketin ilk temsilcileri 9. yüzyılda bu bölgede yetişmiş, söz konusu tasavvufi anlayış, Merv, Herat, Belh, Nişabur gibi şehirlerde mayalanmıştı.

Öncü şahsiyetler de şunlar: Hamdan Kassar, Ebu Turab, Nahşebi, Şakik Belhî, Ahmed b. Hadreveyh, Bayezid-i Bistamî, İbrahim b. Edhem.

10. yüzyıldan sonra bu ahlak seferberliği Horasan erenleri vasıtasıyla Anadolu'ya taşınmıştır. Selçuklularla birlikte bu topraklarda yaşayan insanlara sunulan tasavvufi neşve, onların gönüllerine başka kapılar açmış, böylece iç ve dış dünyadaki “âyet”leri okumaya başlamışlardır. Şakik Belhî'nin hemşehrisi Mevlana Celaleddin'in yedi yüzyıl önce Konya'da kurduğu “gönül devleti” gücünden hiçbir asırda hiçbir şey kaybetmemiş. Ahmed Yesevî'nin hemşehrisi ise Bursa'dan hem Tilemsan'a hem de Tiran'a gönül dolusu selam göndermişlerdir.

Moğollarla savaşırken şehit düşen Necmeddin Kübra'nın müridi Necmeddin Daye meşhur eseri Mirsadu'l-'İbâd'ı Sivas'ta kaleme alırken Hacı Bektaş Veli, Makâlât'ı ile aynı eserin ikmali için çaba harcıyordu.

“Güneşin doğduğu yer” anlamına gelen Horasan'dan yani doğudan batıya olan ışık ve nur akını, asırlarca devam etti. Med Cezirlerin ardı arkası kesilmedi. Abdülkadir Geylanî'nin Bağdat'ta Ahmed Rifâî'nin Basrada, Burhaneddin Nakşibend'in Buhara'da yaktığı meşale yedi iklim dört köşeyi aydınlattı.

Bu bölgede yetişen insanların sesi ve nefesi Anadolu ve balkanlara ulaştığı gibi eserleri de intikal etmiştir. Ahmed Yesevî'nin Türkçe Divan-ı Hikmet'i Molla Cami'nin, Farsça Nefahatu'l-Üns'ü, Abdülkerim Kuşeyrî'nin Arapça Risalesi gibi yüzlerce eser bu alışverişe güç kazandırmış, hal ile kâl'in muhteşem terkibine zemin hazırlamıştır.

Osmanlı asırlarında tasavvufi kültürün hâkimiyeti kendini hissettirmiş gönül adamlarının mahabetli sesi, meveddetli nefesi toplumun her kesimine huzur ve umut bahşetmiştir. Bakü'de Yahya Şirvani'den, Kahire'de İbrahim Gülşeni'den, Hindistan'da İmam Rabbanî'den, Şam'da Halid-i Bağdadî'den feyz alanlar bu topraklarda ilimle irfanın fikirle felsefenin, hikmetle bed'i sanatların doyumsuz terkiibini yapmış ve insanlara sunmuşlardır.

Aşkta Yok Ol, Kavuşmak Budur

H. İbrahim Durgutluoğlu

Âh mine'l-aşkî ve hâlâtihî

Ahraka kalbî bi-harârâtihî

Ah, aşkın elinden ve onun hallerinden...

Ateşle kalbimi yakıtı yandırdı.

Şeyh Galip

Aşk: Yakıcı duygu

Âşık: Aşk ateşinin yakıtı

Mâşuk: Ateşi yakan

Ne güzeller gördü bu dünya... Ne kadar da onlara sevdalanmış âşıklar. Akıllarını oynatanlar. Dillere düşenler. Şimdi nerede, neredeler? Ayağını bas-

tığın yerdeler. Ya gerçek âşıklar, Hakk'a sevdalananlar? Onların ismi, aşklarının haykırışı olan eserleri, şiirleri unutuldu mu? Hayır...

Vedûd olan Hazret-i Allah (c. c) gerçek sevmeye layık olan değil midir? Anneyi severiz bizi doğurdu, süt verdi diye. Ya o anneyi Yaradan, onun göğsüne sütü koyan? Onu neden bir ana kadar sevemiyoruz?

Gerçek aşka kapılmalı, gayrından gönlümüzü kurtarmalıyız. Aşk insanı bir kere tuttu mu bırakmaz. Önce akılı kuşatır, sonra gönlü. Zamane sevgilerine aşk denmez. Sevginin de dereceleri vardır.

1. Meyil
2. Ülfet
3. Sevgi
4. Aşk

Beşeri sevgilere aşk denmez, biraz hoşuna giderse meyleder meyil derler. Biraz alaka artınca, yakınlaşınca ülfet derler. Daha ilerler ise sevgi derler. İş buraya kadardır. Bu sevgi çok ilerlerse sevgi Leyla'dan Mevla'ya döner ve aşk adını alır. Yûnus Emre dilinden:

Mecnûna sordular

Leyla nice oldu

Leyla Leyla derken

Mevlâ'yı buldu

Aşk ulvi bir duygudur. İnsana adanamaz. İnsanlar sevilir. Peki ya Peygamber aşkı? O aşk ki Allah içindir, Allah'a aittir. O'na âşık olmak Allah'a olan aşktan gelir. İnsanı sevgiler unsurî bedeni bir alakadır. Unsurlar birbirine yaklaştıkça azalır. Ve zamanla şefkate, saygıya dönüşür. Merhametle karışır. Gençliğinde peşinden koşulan hangi güzeldir ki zaman onu yıpratınca o eski sevdalıları peşinde koşsun. Hepsini dağılır giderler yeni ışıklara... Bedeni seven beden yıpranınca uzaklaşır. Rûhu seven ise bâki olan rûhu âhiret arkadaşı olarak sever. Demek ki beşeri aşkta yaklaştıkça sevgi zamanla azalıyor, İlahi sevgide ise kul Allah'a yakınlaştıkça sevgi artıyor.

Koyup İbrahim Edhem tâc u tahtı,

Yeri külhan oluptur aşk elinden.

Zehi, Mansur ki maşukun yolunda,

Başı berdar oluptur aşk elinden.

Ne gördü Leyla'nın yüzünde Mecnun?

Ki sergerdan oluptur aşk elinden.

Ne gördü Zeliha Yusuf yüzünden?

İşi efgan oluptur aşk elinden.

Vedûd ismi şerifi şu manayı içerir: Gerçekten sevmeye lâyık olan. Sevginin tek sahibi. Ve bu ismin nûrları âlemde parladığı için her seven bu ismin nûrunu sever ama zanneder ki aynayı seviyor. Mevlânâ Hazretleri ne hoş buyurmuş:

"Kerpicin yüzüne ışık vurunca kerpiç parlak görünür. Işık kesilince kerpiç kuru bir çamurdur. O halde kerpice değil, Güneşe gönül vermek gerek."

Aşk kalbi sarar, zararını yakar, kalbin zararını yakar. Âşığı kavurur. Âh mine'l aşk / Ah aşktan, aşkın hallerinden, der durur...

Hallac-ı Mansûr ki büyük evliyadan Allah aşkı ile sarhoş olmuş ve o hal içinde kendindeki Hakk nûruna o kadar dalmış ki kendini O'ndan gayrı görmedi ve hatta kendini görmedi, sırf tecelli nûrunu gördü ve

o nûra işareten ağzından bir sır çıktı. Ve bunu canını vermek ile ödedi. Zaman zaman şöyle derdi:

Dilim dilim bende yürek

Aşk nicedir gel benden sor

Savrulurum kürek kürek

Aşk nicedir gel benden sor

Durum o hale gelir ki âşık kendisini mâşukunda yok eder. Pervânenin ateşe olan aşkı

gibi ki kendini aşk ateşinde yok edip her zerresini sevgilisi olan ateşle doldurmuş ya da ateşe feda etmiştir.

el-İşku nârun / Aşk ateştir. Âşığın her hali Mâşuku, yani Sevgiliyi hatırlatır. Hep O'nu terennüm eder. Oturması, kalkması, nefes alması O'nun içindir.

Âşıklara selâm olsun...

Sevgilinin izi var her yerimde

Sevgilinin dilidir her parçam

Çalgı gibi yaslanmışım kucağına

Her çığığım onun parmaklarından

Mevlânâ Celâleddin Rûmî (k.s)

H.z. Ali'nin (k.v) Zühdü

Ahmed b. Hanbel, Kitâbu'z-Zühd, Dördüncü Bölüm

Amr b. Abdullah el-Cühenî şöyle rivayet etmiştir:
"Ali'yi (a.s) bir izâr ve bir ridâya bürünmüş olduğu halde elinde bir kamçıyla gördüm. Sanki bedevî bir Arâbîydi. Karâbîs çarşısına kadar geldi. Üç dirhemlik bir gömleğe sahip çıktı. Satıcı onu tanıyınca vazgeçti. Ondan bir şey almadı. Başka birisine geldi, O da kendisini tanıyınca ondan da hiçbir şey satın almadı. Daha sonra genç bir delikanlıya geldi. Ondan üç dirheme bir gömlek satın aldı. Bilâhare çocuğun babası geldi. Oğlu durumu haber verince, babası hemen bir dirhem alarak Hz. Ali'nin yanına geldi ve:

'Bu dirhem senindir ey Mü'minlerin Emîri!' dedi.
Hz. Ali:

'Niçin?' dediğinde,

'Gömleğin fiyatı iki dirhemdi de onun için' cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Ali:

'Benim rızâmı bana sattı, kendi rızâsını aldı' dedi."

Evfâ b. Delheme el-Adevî'den, o da Ali'den (r.a) şöyle duyduğu rivayet edilmiştir:

"İlmi öğrenin, onunla maruf olursunuz. Öğrendiğiniz ilimle amel edin. O ilmin ehli olursunuz. Zira sizden sonra öyle bir zaman gelecek ki, o zamanda (halkın) onda dokuzu hakkı inkâr edecektir. O zamanda yalnızca hareket sahipleri, ilim elde edebilmek için yolculuk yapanlar kurtulabilecektir. İşte onlar hidayet öncüleri, ilim kandilleridir."

Ali'den (r.a) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Sizin için en fazla korktuğum iki şey vardır: Bitmez tükenmez bir istek ve hevâyâ tâbi olma. Bitmez tükenmez istek size âhireti unuttururken, hevâyâ tâbi olma sizi haktan uzaklaştırır. İyi bilin ki, dünya geçip gitmekte, âhiret ise yönelip gelmektedir. Her ikisinin de adamları vardır. Sizler âhiret adamı olun. Dünya adamı olmayın. Zira bugün amel var, hesap yok. Yarın hesap var, amel yok."

Ebû Bahr'dan bir hocasının şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ali'yi (r.a) üzerinde kaba bir izarla gördüm. Beş dirheme satın aldığı, kim bir dirhem kâr verirse ona satabileceğini söyledi. Beraberinde çıkınlanmış dirhemler gördüm. 'İşte bu elimizde geriye kalan nafakamız' dedi."

Mücemmi'den rivayet edildiğine göre Ali (r.a), beytülmalın temizlenmesini emir buyurur; sonra su serper, bilâhare orada namaz kılardı. Bunu da, kıyamet gününde müslümanların malını orada saklı tutmadığına şehâdet edilmesi için böyle yapardı.

Ali b. Rabîa, Ali'nin (r.a) iki hanımı olduğunu, her birine günlerinde yarım dirhemlik et alıverdiğini rivayet etmiştir.

Ebû Müleyke'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Hz. Osman (r.a), Hz. Ali'ye (yardım için bir adam) gönderdi. (Adam) onu, belinden üzüm dalı ile bağladığı bir abâyeye içerisinde devesini tımar ederken görmüş."

Amr b. Kays'tan rivayet edildiğine göre, Ali'ye (r.a),

"Niçin gömleğine yama yapıyorsun?" diye sorulunca:

"Kalbim huşû içinde olsun, mü'minler de örnek alsınlar diye" karşılığını vermiştir.

Hz. Ali'den (a.s) şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Bir bostana geldim. Sahibi su ve hurma ikram etti. Ben de avucum dolusu hurma aldım. Sonra da bi-

raz su içtim. Daha sonra Rasûlullâh'a (s.a.s) bir avuç hurma getirdim, birlikte yedik."

Yezîd b. Mihcen'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Rahbe'de (denilen yerde) Ali (r.a) ile birlikteydik. Bir kılıç istedi ve onu kınından çıkartarak, 'Bunu kim satın alır?' dedi. Sonra da 'Vallahi, yanımda bir izar alabilecek param olsaydı, onu satmazdım.' dedi."

Zâdân Ebû Amr, bir zâtın kendisine şunu haber verdiğini rivayet etmektedir:

"Ali (a.s) bir adama 'Rahbe' hakkındaki bir hadisi sordu. Adam onu yalanladı. Bunun üzerine Ali (r.a):

'Sen beni yalanladın.' dedi. Adamın:

'Hayır, ben seni yalanlamadım.' demesi üzerine,

'Öyleyse, Allah'a dua edeyim de, şayet sen beni yalanladıysan, Allah senin gözünü kör etsin.' dedi ve Allah'a onu kör etmesi için dua etti ve adam kör oldu."

Abdurrahman el-Hemedânî, ninesinin, annesinden naklen şöyle dediğini nakleder:

"Ali (a.s), Furat mahallesine gelmiş ve terziye gömlek satın satmadığını, bir de kendisi-

sini tanıyıp tanımadığını sormuş. Adam da 'Evet' cevabını vermiş. Bunun üzerine Ali (a.s):

'O zaman ihtiyacım yok' demiş ve bir başkasına gitmiş. Ona da kendisini tanıyıp tanımadığını sorduktan ve tanımadığını anladıktan sonra, ondan pamuk bir gömlek almış. Sonra da gömleği kendisi-

Ali'den (r.a) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Sizin için en fazla korktuğum iki şey vardır: Bitmez tükenmez bir istek ve hevâya tâbi olma. Bitmez tükenmez istek size âhireti unuttururken, hevâya tâbi olma sizi haktan uzaklaştırır. İyi bilin ki, dünya geçip gitmekte, âhiret ise yönelip gelmektedir. Her ikisinin de adamları vardır. Sizler âhiret adamı olun. Dünya adamı olmayın. Zira bugün amel var, hesap yok. Yarın hesap var, amel yok."

ne ölçmüş, bakmış ki parmaklarını taşıyor. Fazlasını kesmesini satıcıdan istemiş ve giymiş. Arkasından da:

'Kendisiyle örtündüğüm ve halk içinde zinetlendiğim elbiseyi bana ihsan eden Allah'a hamdolsun demiştir.'

Zeyd b. Vehb'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ali'ye (r.a) Basra'dan bir heyet geldi. İçlerinde Haricîlerin elebaşlarından biri olan Ca'd b. Ba'ce isminde biri de vardı. İnsanlara bir nutuk çekti. Allah'a hamd ve senadan sonra şöyle dedi:

'Ey Ali! Allah'tan kork, kuşkusuz sen de öleceksin. Muhsin olan zâtın yolunu da biliyorsun.' dedi. Bunun üzerine Ali:

'Hayır, canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, şuraya vurulacak bir darbe ile katledileceğim, bu kesin bir takdir ve verilmiş ahiddir. İftira eden helak olmuştur' dedi. Sonra adam onu elbisesinden dolayı kınadı ve:

'Seni güzelce giyinmekten alıkoyan nedir?' diye sordu. O da:

'Benim kıyafetimden sana ne ki? Benim bu giyeceğim kibirden en uzak olan ve müminin bana ittibâsına en uygun olan giyecektir.' dedi.'

Ali'den (r.a) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Bir gün kendisine fâlûzec (bir tatlı türü) getirilmiş ve önüne koyulmuştur. O:

"Sen güzel kokulu, güzel renkli ve hoş tatlısın, fakat ben nefsimi daha önce itiyad haline getirmediği bir şeye alıştırmaktan hoşlanmıyorum" dedi.

Pamuk elbise satıcısı Ebû'n-Nevvâr'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ali (r.a) beraberinde bir kölesi ile bana geldi ve benden iki pamuk gömlek satın aldı. Sonra da, kölesine:

'Hangisini istiyorsan onu al' dedi. Bunun üzerine o birisini, Ali de (r.a) diğerini aldı ve giydi. Sonra elle-

rini uzatarak uzun gelen kısmının kesilmesini istedi; arkasından giyip gitti."

Elbise satıcısı Salih, annesinden veya ninesinden naklen şöyle diyor:

"Ali b. Ebû Tâlib'in (r.a) bir dirhemlik hurma satın aldığı ve bir çanta ile taşıdığını gördüm. Kendisine, 'Mü'minlerin emîrî, biz sana taşıyiverelim' dediklerinde:

'Hayır, çoluk çocuk sahibi taşımaya daha müstahaktır.' dedi."

Amr b. Habeşî'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ali b. Ebû Tâlib'in (r.a) şehit edilmesinden sonra, Hasan b. Ali bize bir hutbe irad etti ve:

'Öncekilerin kendisini ilmen geçtiği, sonrakilerin ise ona yetişemediği emin bir insan sizden ayrılmıştır. Şayet Allah'ın Rasûlü onu gönderir, kendisine sancağı verirse, gönderdiği yeri fethedinceye kadar geri çekilmeyen bir insandı. O geriye ne altın ve ne de gümüş bıraktı. Yalnızca yedi yüz dirhem bıraktı. Ehline hizmet edecek hiç kimse de yoktur.' dedi.

Hz. Ali'den (k.v) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Ben Rasûlullâh ile birlikte aklıktan karnıma taş bağladığımı biliyorum. Bugünkü sadakam ise kırk bin dinardır."

Ledünnî İlim

Zülcenâheyn

Ledünnî ilim var mıdır ve ne demektir?

İslâm dinine ait kitaplarda, özellikle de tasavvufa ait olanlarda ledünnî ilimden bahsedilmiştir. Bu, Hz. Allah tarafından verilen bir ilimdir. Buna “İlmu Mevhibe” de denilebilir. Hibe edilmiş, verilmiş, ih-san olunmuş ilim demektir. Bu ilme herkes nâil olamaz. Cenâb-ı Allah, bunu istediklerine vermektedir.

Hz. Peygamber (s.a.s):

“Bir kimse bildikleriyle hareket ederse, Allah (c.c.) ona bilmediklerini öğretir. Onu bilmediklerine mirasçı kılar.” (el-Aclûni, Keşfu'l-Hafâ, II, 265, Hadîs no:2542) buyurmuşlardır.

Bu ilme nail olmanın yolu güzel amel, zühd ve tak-

vardır. Böyle kimselerin ruhları böyle bilgilere nail olurlar. Bunu inkâr etmek doğru değildir. Hz. Allah, Kur’ân-ı Kerim’de ledünnî ilmin varlığından bahsederken Hz. Musa ile Hızır’ın yolculuğundan haber vermektedir. Hızır hakkında “Biz ona katımızdan bir ilim öğretmıştik.” (Kehf, 18/65) buyrulmaktadır.

Bu, Hızır’la Musa’nın buluşmaları ve beraber yolculuk yapmalarıdır. Bu buluşmada Hz. Musa’nın uşağı Yuşa’da bulunmuştur. İsteği üzerine Hz. Musa ledünnî ilmin sahibi Hızır ile buluşmak için yola çıkar. Alınan vahye göre; yemek için azık olarak aldıkları balık canlanıp kaybolursa buluşma yerleri orası olacaktır. Bu, Hz. Musa’nın bir mucizesidir. Bir kaya dibinde Hz. Musa uyumuş, balık da yüzerek kaybolmuştu. Fakat hizmetçi Yuşa bu olayı Hz. Musa’ya

(a.s) anlatmayı unutmuştu. Bir müddet sonra anlatınca, Hz. Musa buluşma yerlerinin orası olduğunu anlamış ve orada Hızır ile karşılaşmıştır. Hızır, Hz. Musa'ya kendisiyle bulunmaya sabredemeyecek olduğunu hatırlatır. Nihayet beraber yolculuk etmeye karar verirler. Yolculukları anında Hızır, ilk önce bindikleri gemiyi deler. Daha sonra bir küçük çocuğu öldürür ve uğradıkları bir köyde yıkık duvarı tamir eder. Bunların üçüne de her defasında sabredeceğine söz verdiği halde sabredemeyen Hz. Musa ile Hızır birbirlerinden ayrılırlar. Ayrılmadan önce Hızır bu üç olaydaki hikmeti açıklar. (bk. Kehf, 18/60-82)

Kur'an-ı Kerim'de anlatılan bu olaydan mü'minler çok şey anlarlar. Bazıları da inat ile inkâr ederler, sapıklığa düşerler. Hızır hakkında da maddî hayat bakımından kıyamete kadar yaşamadığı, o zamanlar yaşadığı ve öldüğü görüşü yer alır. Çünkü Cenâb-ı Allah:

"Senden önce de hiçbir insana ebedî yaşam vermedik." (Enbiyâ, 21/34) diye buyurmaktadır. Demek ki Hızır maddî hayatta değil "misâl âleminde" yaşamaktadır. Görülüyor ki Hızır (a.s), ledünnî ilme muttâlî kılınmış, buna mukabil büyük peygamberlerden olmasına rağmen Hz. Musa (a.s) bundan mahrum bırakılmıştır.

En çok hadîs rivayet eden sahabî Ebû Hureyre (r.a): "Ben Rasûlullâh'tan (s.a.s) iki kap (dağarcık) dolusu ilim öğrendim. Birini insanlara açtım. İkincisine gelince, eğer onu anlatıp saçmış olsaydım boğazım şuradan kesilirdi." (Tecrid-i Sarîh, I, 117) buyurmaktadır. Hadîs âlimleri birinci saçılan ilmin hadîs ilmi oldu-

ğunu, "boğazım kesilir" diye kayıtladığı ilmin ise manevî ilimler olduğunu haber vermişlerdir. Şimdi söylenmeyen ilim ilim olmaz veya o ikinci niçin söylememiştir, denilebilir. İlim ketm edilmez, denilebilir. Hz. Ebû Hureyre (r.a) bu sözleriyle, 'ikinci ilmi söylemiş olsaydım insanların bazıları buna tahammül edemez ve karşı çıkarlardı' demek istiyordu.

Hadîs-i şerîfe bakacak olursak, ağzına gem vurulacak olan âlimin kim olacağı, yine hadîsin içinde mevcuttur. Bir defa söz, şartlı kullanılmıştır. Yani ilim sahibine sorulmasını şart koşmuştur. Bir diğer husus da sorulan âlim o meseleyi bilmiyorsa tabi ki susacak ve cevap vermeyecektir. Çünkü yanlış fetvalar müftüyü ateşe götürür. Eğer ki Ebû Hureyre'ye, gizli ilimlerin ne olduğu sorulsa da, herhalde o da bunu cevapsız bırakmazdı. Çünkü onlar başkalarına nispetle Cenâb-ı Allah'tan en çok korkarlardı.

Hızır Ebû Hureyre'nin Gizlediği İlim

Sahabenin namlılarından Hz. Ebû Hureyre, kısa zaman Peygamberimizin (s.a.s) yanında kalmış olmasına rağmen O'ndan çok hadîs rivayet etmiştir. Bunun sırrı ve hikmeti de O'nun duasına nail olmasıdır.

Ebû Hureyre anlatıyor. Peygamberimize (s.a.s) şöyle demiştir:

"Ya Rasulullah! Senden birçok hadîs işitiyorum da unuttuyorum." O (s.a.s) da:

"Ridâni (elbise) yay" buyurdu. Yayımladım. Ellerimle bir şey avuçlayıp ridânın içine atıyor gibi yaptı. Sonra:

"Topla!" dedi. Ridâmı topladım. İşte ondan sonra hiç bir şey unutmamıştım." (Tecrid, I, 116)

Bu, Peygamberimizin (s.a.s) mucizelerinden birisidir. Mucize, akılla ifade edilemez. Cenâb-ı Allah'ın dilemesiyle

olmayacak hiçbir şey düşünülemez. O, her şeye kâdirdir. Kudreti sonsuzdur. Peygamberini mucizelerle, sevdiği kullarını da kerametleri ile teyit etmiştir. Hz. Ebû Hureyre'nin bundan sonra hafızası kuvvet kazanmış, Hz. Peygamberden (s.a.s) duyduğu hadîsleri hiçbir zaman unutmamıştır. Bu sadece hadîs-i şerîflere münhasır/özüğü değildir. Bel-

ki bütün her şeye şâmidir. Çünkü Ebû Hureyre (r.a) şöyle buyuruyor:

“Bana ‘ridâyı topla’ diye emretti. Ben de topladım. Ondan sonra hiçbir şeyi unutmadım.”

İşte böyle, hafızası Peygamberin (s.a.s) mucizesiy-le kuvvet kazanmış bir sahabî bize şu hadîs-i şerîfi haber vermiştir:

“Rasûlullâh’tan (s.a.s) iki kap dolusu ilim belledim. Bunlardan birini size yaydım. Diğerine gelince, onu meydana çıkaracak olursam, benim şu boğazım kesilir.” (Tecrid, I, 117)

Hadîs-i şerîfe iki yönden bakıyor ve üzerinde düşünüyor ve hadîs şârihlerinin de izah ve şerhlerini kendimize delil olarak aşağıdaki neticelere varıyoruz.

Ebû Hureyre’nin İfşa Edip Herkese Duyurduğu İlim ve Ketmediği/Söylemediği İlim

Birincisi açıktır: Peygamberimizden (s.a.s) duyduğu hadîslerdir. Bunları, gücünün yettiği herkese anlatmış ve yaymıştır. Böylece bu hadîsler günümüze kadar ulaşmıştır.

İkincisine gelince... Bu acaba hangi ilimdir? Yalnız burada ilim sahiplerinin, ilmi ketm etmemeleri gerekir. Ketm etmek (gizlemek) mesuliyeti muciptir (sorumluluk gerektirir). “Böylelerinin ağızlarına ateşten gem vurulacaktır” meâlindeki hadîsi şerife uygun mu olur, yoksa olmaz mı, şeklinde düşünceler akla gelebilir. Yine bunlara, ne tür cevap verilebilir, şeklinde sorulabilir.

Evet, Cenâb-ı Allah Kur’ân’da ilim sahiplerinden ve onların faziletlerinden haber vermiştir. Peygamberimiz (s.a.s) de:

“Her kim bir ilimden sorulur da o da onu ketmederse kıyamet gününde onun ağızına ateşten bir gem vurulur” (Ebû Dâvûd, İlim/9; Tirmizî, İlim/2) buyurmaktadır.

Hadîs-i şerîfe bakacak olursak, ağızına gem vurulacak olan âlimin kim olacağı, yine hadîsin içinde mevcuttur. Bir defa söz, şartlı kullanılmıştır. Yani ilim sahibine sorulmasını şart koşmuştur. Bir di-

ğer husus da sorulan âlim o meseleyi bilmiyorsa tabi ki susacak ve cevap vermeyecektir. Çünkü yanlış fetvalar müftüyü ateşe götürür. Eğer ki Ebû Hureyre’ye, gizli ilimlerin ne olduğu sorulsaydı, herhalde o da bunu cevapsız bırakmazdı. Çünkü onlar başkalarına nispetle Cenâb-ı Allah’tan en çok korkanlardı.

Bu hususları da kısaca açıkladıktan sonra gelelim bu ikinci gizli ilmin ne olduğu meselesine. Bakalım bu hususta neler denilmiş...

1. Gizli ilimlerden kasıt, ileride ümmet-i Muhammed’in başına gelecek fitnelerdir, demişlerdir. Bu fitneler, tozu dumana katacaktır. Ve ahir zamanda her müslümanın evinden bile zuhur edecektir. Bundan kurtulmanın çaresinin Kur’ân’a sarılmak olduğu da bize haber verilmiştir. Ayrıca bu durumlarda fitnelere karışmayı, kanın gövdeyi götürece kadar adam öldürmenin çoğalacağı hususlar da haber verilmiştir. O zaman müslümanın birkaç koyun olarak dağlara kaçmasının daha hayırlı olacağı bildirilmiştir.

2. Peygamberimizden (s.a.s) sonra ortaya çıkacak olan musibetler. Yerden ve gökten incek belalar... Bunların hiçbirisinden insanlar olarak emin değiliz.

3. Kıyametten önce insanların ne halde buluncaklarını gösteren ilimdir.

4. İlm-i esrârdır, denilmiştir. Bunun üzerinde biraz durmak gerekir. Tabii ki meseleleri iyi kavrayabilmek için söylenilmeyen ilim, ilim olmaz mantığıyla yola çıkmamak lazımdır. Böylelerine laf anlatmak mümkün değildir. Onlar yolda kalmaya mahkûmdurlar. Sır ilmi denilen bu ilme ancak “ehl-i şuhûd” ve “ehl-i irfân” nail olabilir. Peygamberini seven ve sevdiğini O’nun sünnetlerini işlemekle gösterenler ve O’na uyanlar bunun meyvelerini toplarlar. Bu ilim herkese açık değildir. Ancak ehline açıktır. Belli bir terbiye neticesinde ona ulaşılabilir.

Köstendilli Ârif-i Billâh Halil Efendi'den (k.s)

Müridi İhsan Efendiye Mektup - 2

Sâdık ve sâlim İhsan Efendi oğlum!

Ârif ona derler ki; kalbi vesveseden, teşviştan (karışıklıktan) yani bulanıklıktan beri (uzak) olandır. Ve böyle **ârifler**, kendilerine karışık haldeki insanlar ve hâdiseler geldiğinde onları sükûnete erdirenlerdir. Binaenaleyh, (bununla birlikte) kalbinin safasını bozmayasın, bozacak meclislerden, konuşmalardan hatta imâ ve işaretlerden dahi uzak durasın. Cemiyetinde fark edilmeye başladıktan sonra nefsi için senden istifade etmek isteyenler, kör muhabbetle sana ülfet etmek isteyenler, haset veya câhilane meraklarından dolayı seninle bulunmak isteyenler muhakkak olacaktır. Temkin üzere olasın, zamanı geldiğinde bunları nasıl bertaraf edeceğini inşallahü Teâlâ size ifşa edeceğim. Böylece sizin ayırmanıza hâcet kalmadan nefsinizin ve böyle kimselerin şerrinden min tarafillah (Allah tarafından) gelen inayete muhafaza olunacaksınız. Cenâb-ı Hakk ihlâsınızı ziyade kılarak dâim eylesin.

Bir latifeyle hem sizi neşelendirmek hem de dertleşmiş olmak isterim. Cenâb-ı Musa (a.s) Hakk Teâlâ'ya mülâki olduğunda ümmetinden **şikâyet** etmiş:

"Ya Rabbi, ümmetim her fiilimi çekiştiriyor! Senin izinle onlara iman, İslâm'ı ben öğrettim, anlattım. Senin buyruklarını, ahlakını tebliğ ettim. Lâkin hakımdaki dedikoduları, arkamdan konuşmaları beni usandırdı. Senin izinle bunlardan haberdar oluyorum hatta alenî olarak da söyler hale geldiler." Cenâb-ı Hakk da Musa'ya (a.s):

"Beyhude üzülürsün ya Musa! Sen ki nihayetinde bir beşersin, beşerin beşeri çekiştirmesi muhal (imkânsız) değildir. Ben Allah'ları olduğum halde beni bile çekiştiriyorlar!" buyurarak peygamberini teselli eylemiş. Pek hoş bir latife! Benim şeyhim de bir gün sohbetinde birkaç kişi kaldığımız vakit,

ocakta yanmakta olan ateşe uzun uzun baktı sonra sağ eliyle sakalını tuttu ve:

"Fesubhanallah, ne iştir?" diyerek acı acı tebessüm etti. Bendeniz de o zaman böyle pîr-i fânî değilim, gençlik var, biraz da tezcanlıyım:

"Efendi Hazretleri, merakımı mucib oldu, sizi bu kadar düşündüren nedir?" diye sorunca döndü, tebessüm ederek yüzüme baktı.

"Evlâdım, yeni bir mesele değil, senelerdir çözemediğim bir mesele." dedi. Ben de iyice meraklandım, böylesi bir mürşid-i **âgâhın** senelerce çözemediği mesele nedir diye taaccüb (hayret) ettim. **Şaşkınlığımı**, kalbimi ve nazarımı çok iyi bilen mürşidim hemen bunu fark etti.

"Evlâdım!" dedi,

"İki sevdiğim insanı dost etmeye, birbirleriyle tanıştırmaya korkarım, zirâ ne acayıptır ki bir zaman sonra beraber olup beni yıkmaya çalışıyorlar; bu hangi tecellinin ve nasıl bir hikmetin neticesidir, senelerdir bu meseleyi çözemedim."

İşte İhsan Efendi oğlum, sizin fakire gönderdiğiniz mektupta, alenî olmasa dahi şeyhimin ve bu fakirin başına gelen imtihanlara maruz kalmaya başladığınızı fark ettiğimden sizinle dertleşmek ve biraz olsun derdinizi hafifletmek istedim. Hatta geçmişte bizlerin yaşadığı bu imtihanlara sizin düşer olmanız fakiri neşelendirdi, pek keyif aldım. Cenâb-ı Hakk'a şöylece yalvarınız:

"Ya Rabbi! Benim şerrinden insanları ve cümle mahlûkatı muhafaza eyle, insanların ve cümle mahlûkatın şerrinden de beni hıfz ü emin eyle!"

"Hizmet Dervişleri"ni bekleyen imtihanlardan biri de hizmete soyunmuş lâkin eksikliğinden haset illetine (kıskançlık hastalığına) tutulmuş sözüm ona

dervişlerdir. Mürşid bunları da bilir. Bu kimselerin eziyet ettiği mazlum dervişleri de bilir. Bilmelidir de... Cenâb-ı Mevlânâ'ya sormuşlar:

“Kalabalık arasından mürşid-i kâmil, nâkısı hemencecik nasıl seçer ayırır?” O zât-ı âli de şöyle cevap vermiş:

“Pirinçte beyaz taşlar olur. Göz onu seçemez. Pila-va kaşığı daldırıp ağzına atarsın. Bir kaşık dolusu pirincin arasından o bir tane taşı dilinde seçer, tutup dışarı çıkarırsın. Bu marifeti düşününce kâmil mürşiddeki bu hâli de anlayabilirsiniz.”

Şimdi Hizmet Dervişine düşen; sabırla, muhabbetle cemaatine devam etmektir. Muhabbet olursa, sabır kendiliğinden gelir. Muhabbet, aşka tekallüb ederse (dönüşürse) sabra dahi hâcet kalmaz. Aşk gelince vücut kalmaz, akıl kalmaz ki halkın eziyetine sabretsin. Böyle hâl sahiplerine ancak mâşukuna vâsıl olmak için sabır lâzımdır.

Aşk tâlibi İhsan Efendi Oğlum! Sen hamlıklara, kıskançlıklara maruz kaldığında gülererek geçiver.

Mürşidler de seyr u sülûkta senin gibi bu imtihanlardan geçmiştir. Senin hâlin onlara hususi olarak bildirilmese dahi tecrübe ile yine bilirler. **İnşallah** tenbihatımı can kulağı ile dinlersiniz.

Şunu da beyan edeyim ki; ihvan ile ve mürşidi ile laubâli halde bulunan derviş sûretindeki kişilerle fazla oturup kalkma. Kulaktan duyduğun bir söz seni hasta eder. Ciddiyetsizliği maharet zanneden, böylece kendilerini de olmuş zannedenler avunup dururlar. Hazreti Peygamber Efendimiz (sav) buyurdular ki:

“Bir kişiye Allah'ın gazap ettiği alâmeti o kimse- nin hiçbir işe yaramayacak fillerle meşgul olmasıdır.” Eskiden tekkelerde nefesi dahi boş yere sarf etmemeyi öğretirlerdi. Maalesef şimdilerde boş zaman geçirmek için, laklak etmek için, fıkra anlatmak için tekkeleri mekân edinenler çıkmaya başladı. Korkarım ki bu hastalık **birçok meclisin bozulmasına sebep olacak ve tekkelerin manen sırlanmasına sebep olacak.** Hakk sillesinin, ne sadâsı, ne devâsı, ne de davâsı olur. Allah muhafaza eylesin...

Yani tarîka ne **rütbe, ne makam, ne esmâ, ne tâc ü hırka, ne kıdem, ne keramet ne de** “desinler” diye sülûk etmemeli. Olursa ne olur? Zâhiren şirk koşmuyormuşsun gibi olabilir ama bâtînen münkir olur ve şirk-i hafî işlemiş olursun. Bu yollarda tu-

zaklar çoktur. Kervanın yükü kıymetli olunca, o yolun eşkiyası da çok olur. Cenâb-ı Hakk seni muhafaza ede, **âmin.**

Bu hâlis niyet ve arzu ile mürşide varılır. Hem mürşide, kerâmet gösterebilirsin, havada uçsun, suda yürüsün, tayy-i zaman eylesin diye gidilmez. Mürşid, seni yukarıda beyan eylediğimiz özelliklere ulaştırmak için lazımdır. Sana uçması, kaçması ne lazım? Bunları fodul kimseler merak eder. Hiç faidesi olmayan işlerdir.

Oğulcuğum! En büyük kerâmet, Peygamberimizin ahlâkı ile ahlâklanmaktır. Bundan daha üstün bir hâl ve kerâmet yoktur. Manevî muhabbet, hep yukardan aşağıya intikal eder.

Ayrıca meclisinde onu imtihandan hazer ediniz (kaçınınız). Bazı mürşidler fevkalâde naziktir, hatâ nazlıdır. Böylesi durumlarda ya hemen kendilerini setrederler (saklarlar) ya da ondan muhabbetinizin kesilmesi için, zâhiren yanlış bir fiil yaparak bozuk niyetle geleni sû-i zanla (kötü düşünmeyle) baş başa bırakır, başlarından savuştururlar.

Bu bozuk niyete, muhabbeti kendinden bilmek de dâhildir. Şiddetle bu türlü ahvalden kaçınasın. Sonra imtihanın çok olur. O mürşide vardığında bunları tahattur edesin (hatırlayasın).

Pek kıymetli evlâdım! Seyr u sülûkta tesbihatın artmasına veyahut artırılmasına sevinip üzülmesin. Bazen kişiye yukarıda beyân ettiğim gibi hasta olduğundan da ilaç verirler. Bazen şeyhler bu hususta perhiz ederler, bazen de bol keseden dağıtırlar. Sultânların da bazıları çok para dağıtır, istikbâl vadeden kişileri böylece o kalabalık arasında saklar. İnsan-ı kâmil kabiliyetinde olanların hasetçisi de çoktur. Velhâsıl mürşidin tasarrufuna teslim olasın ve akıbetinin de Allah'a yakın kulların akıbeti gibi olmasını hep niyaz edesin.

Allah'a vâsıl olmuş, yakîn olmuş kulların muhabbetleri, himmetleri üzerinize olsun. Nebiler, sıddıklar, şehitler, sâlihler sana yâr ve yardımcı olsun. Üzerinde hakkı bulunan cümle zevât-ı kiram senden hoşnûdu râzî olsun. Allah Teâlâ'nın rızası, rahmeti ve bereketi Resulullah Efendimizin (s.a.s) muhabbet nazarı, şefaati daima sizlerin ve bizlerin üzerine olsun. **Âmin.**

Dua, niyaz ve muhabbetlerimle...

es-Selâmü Aleyküm

*Ve lev semî'ü ehlü Mısra evsâfe haddihî
Lemâ bezelû fî sevmi Yûsufe min nakdin
Lev îmâ Zelîhâ lev raeyne cebînehû
Le âserne bi'l-katî'l-kulûbi ale'l-eydi...*

Hz. Aîse-i Siddîka (r.anhâ)

Anlamı:

Mısırdakiler, O'nun (s.a.s) yanaklarının güzelliğini işitmiş olsalardı,
Yûsuf'un (a.s) pazarlığında hiç para vermezlerdi.
Zelîha'yı kötüleyen kadınlar O'nun (s.a.s) parlak alnını görselerdi,
Ellerinin yerine kalplerini keserlerdi de acısını duymazlardı...

Ahlâk ve Huy Değişir mi?

Prof. Dr. Süleyman Uludağ

Ahlâk ve huy dediğimiz şeyin değişken olup olmadığı, onun doğuştan ve irsi (genetik) olup olmadığına bağlıdır. İbn Miskeveyh'e göre, huyların bir kısmı insan yapısının temelinden gelir. Bir kimsenin fazla korkak ve güleç olması gibi. Diğer bir kısmı ise âdet ve alışkanlıkla kazanılır. İnsan bir şeyi düşünüp taşınır, sonra onu sürekli olarak yaparsa, o şey, onun melekesi ve huyu haline gelir. Gazali ve İbn Arabî de değişen-değişmeyen, doğuştan edinilen huylar ayrımını yaparlar.

Doğuştan gelen mizaç/huy değişmez. Ama âdet ve alışkanlıkla edinilen huylar değişir.

Bazılarına göre huyların doğuştan olup olmaması söz konusu olmaz. Her insan âdet, alışkanlık, tekrar, idman ve eğitim yoluyla kısa veya uzun sürede az çok huyunu değiştirebilir, yeni huylar kabul edebilir. Çünkü insan yeni huylar kabul etmeye müsaait bir varlıktır.

Stoacılar/Revakiyyun, bütün insanların doğuştan temiz ve iyi olarak doğduklarını, sonra sosyal çevrenin onları kirlettiğini ve kötüleştirdiğini savunmuşlardı.

Bazı filozoflara göre insanlar doğuştan kötüdürler. Ancak öğretim ve eğitim yoluyla iyi hale gelirler. Fakat bazıları çok kötü olarak dünyaya geldiklerinden, onları islah ve terbiye etmek mümkün olmaz.

Calinus (Galen), insanları üçe ayırır: Doğuştan iyi olanlar, doğuştan kötü olanlar, bu ikisi arasında bulunanlar. İkisi ortası bir durumda bulunanların huyları iyi veya kötü yönde değişebilir. (İbn Miskeveyh, Tehzibu'l-ahlâk, Kahire, 1320, 24-26)

Genellikle Müslüman âlimler doğuştan gelen ve değişmeyen, edinilen ve değişebilen şeklinde huyları ikiye ayırırlar. (Gazali, İhya, III, 54), (bk. İbn Arabî, el-Futuhâtu'l-Mekkiyye, II, 309) Bunlara göre insanın hilkatinde, fitratında, cibilliyetinde, tabiatında, mizacında, seciyesinde, tînetinde, hamurunda ve mayasında bulu-

nan ve doğuştan gelen bazı huylar genettir, irsidir. İnsan bedeninin, nasıl belli temel nitelikleri varsa ve bunlar doğuştan geldiği için değiştirilemiyorsa, insan ruhunun da doğuştan gelen belli bir şekli vardır ve bu kökten değişmez. "Allah'ın yaratışında değişme yoktur." (Rûm, 30/30); "...Rabbimiz her şeye hilkatini, varoluş şeklini ve özelliğini veren, sonra da doğru yolu gösterendir." (Tâhâ, 20/50); "Rabb, takdir edip yol göstermiştir..." (A'lâ, 87/3) Bu ayetlerde, huyun özünde değişmeyen yönüne işaretler vardır.

Ama bunun kısa veya uzun bir süre içinde, az çok islah ve terbiye edilmesi, doğuştan gelen renginin, tonunun farklı hale getirilmesi mümkündür. Sonradan edinilen ve kazanılan huylar ve âdetler ise eğitim ve öğretimle, sürekli alıştırmaya çalışmaları ve tekrarlar yaparak değiştirilebilir. Bitkiler ve hayvanlar bile eğitimle az çok değiştirilip islah edilirken, insanların te'dib, terbiye ve riyazet yoluyla islah edilemeyeceğini söylemek doğru olmaz. Islah suretiyle arpayı buğday, buğdayı arpa haline getirmek mümkün olmaz ama daha iyi ve daha nitelikli arpa ve buğday üretmek mümkündür; aşı ile daha iyi meyve alındığı gibi.

İnsandaki arzu ve öfke gibi temel eğitimlerin kökten değiştirilmesi veya yok edilmesi mümkün olmaz. Ama islah edilmesi, iyileştirilmesi, güzel ve faydalı hedeflere yönlendirilmesi mümkün olur. İnsan doğuştan sahip olduğu huy ve yeteneklerini iyi ya da kötü işlerde kullanabilir. Cesaret ve cömertlik huylarının, iyi ya da kötü maksatlarda kullanılması gibi, huyların değiştirilmesinden çok iyileştirilmesi ve güzelleştirilmesi önemlidir. Şehvet denilen bedenî arzular, esas itibarıyla kötü değildir. Kötü olan şehvetin meşru olmayan ve kontrolsüz bir şekilde bulunmasıdır. Meşru şekilde ve kontrollü olarak arzularını karşılaması ise iyidir. Hatta faydalı ve gereklidir.

Ahlakî Öğretiler

“De ki: Rabbim ancak açık ve gizli kötülükleri, günahı ve haksız yere sınırı aşmayı, Allah’a ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” (A’râf, 7/33)

İslâm’ın kâinatı yorumlama ve anlamlandırmada üç temel ilkeyi esas aldığı bir vakiydir. Bu yorum, **akide, amel ve ahlak** veya **iman, İslâm ve ihsan** kelimeleriyle formüle edilebilir. Din, inançlardaki ilke ve prensipleri vaaz ederken akide veya iman, davranışlardaki ölçüyü tespit ederken de amel veya İslâm, insanî erdem, fedakârlık ve olgunlukları tespit ederken de ahlak veya ihsan terimleriyle karşılamak suretiyle fikri zemini örmüştür. İslâmî öğretinin bütün ifadelerini bu çerçevede sistematığe oturtmak mümkündür. Bu, aynı zamanda dünya ve ahiret huzurunu sağlayan mutluluk formülüdür.

Inanç ve davranışların insanı olgunlaştırmadaki yerini ve bu iki öğretinin, itikadî ve hukuki öğretinin ilkelerini kısa notlarla ifade etmiştik. Ancak, en az inanç ve davranışlar kadar önemli ve bir oto kontrol mekanizması oluşturacak etkinlikte ve süreklilikte ahlakî öğretiler, İslâm’ın ayrıcalıklı ve mükemmel yönünü teşkil ederler. Her zaman yanında olamadığınız ve hür iradesini kullanmasını istedi-

ğiniz insanın, yalnız ve tek başına olduğu anlarda bile erdem ve faziletten ayrılmama duyarlılığında olması, onun gönlüne hitap etmekten geçmektedir. Bu duyarlılığın sihirli formülü ve ilkeleri İslâm’ın standardize ettiği ahlakî öğretilerdir. Gayesi, yalnız ortamlarda bile erdemli insanı yetiştirmek ve muhafaza etmek olan bu müeyyidelerin ulaşmak istediği zirve “elinden ve dilinden insanların zarar görmediği” bir karakterin hâkim unsur olmasıdır. Hiç kimsenin kimseye “eliyle ve diliyle” zarar vermediği, dolayısıyla birbirlerine destek olduğu, sevdiği halde ihtiyaç duyduğu şeylerden de harcama yaptığı mutluluk toplumunu oluşturmaktadır.

Hukuki öğretilerde olduğu gibi, Ahlakî öğretiler konusunu detaylandırmak üzere seçilen ve ilk sırada zikredilen ayetler, İslâm’ın ahlak görüşünü ve hassasiyetlerini veciz bir şekilde anlatmaktadır. **Güzel söz söylemek, ince ruhlu olmak, akra-ba olan ve olmayana karşı duyarlı davranmak gibi ferdî olgunluktan, ana-babaya, eş ve çocuklara, sorumluluğu altında bulunan yetim ve kimsesizlere iyi muamele etmek gibi aile hukukuna, alçakgönüllü ve cömert olmak, cimri ve savurgan olmamak, her konuda olduğu gibi özellik-**

le ticarete doğru dürüst olmak, ahlaksızlık yapmamak, yetim malına el uzatmamak, cahilce işler peşinde koşmamak, göz, kulak ve gönül sorumluluğunun bilincinde olmak, böbürlenip kibirlenmemek gibi bireysel davranıştan, çevre ile ilgili duyarlılığa kadar birçok prensip vazedilmektedir ve pek çok müeyyide önerilmektedir.

Ahlak, ferdi ve toplumsal duyarlılıkların atlasıdır. Duyarlılıklar ne kadar isabetli, saygıdeğer ve muhterem olurlarsa, fert ve toplumsal münasebetler o ölçüde düzenli, hayati parametreler de o derece sağlıklı olur. Ferdin ve toplumun yönünü ve temayüllerini objektif ve bilimsel kriterler ışığında doğru ölçme ve tedbir alma imkânı verir. Hayati fonksiyonları olan ahlakî ölçüler, bedendeki ruh misali vazgeçilmezdir. Onsuz ne ferdi ne de toplumsal

Peygamber Efendimiz (s.a.s), ashâbına cömert olmayı ve sıkıntı duymadan rahatça mallarını vermeyi öğretmiş ve:

"İnfak et, bol bol ver, malını sayıp durma! Böyle yaparsan Allah da sana karşı nimetini sayıp esirger. Paranı cömlekte saklama, Allah da senden saklar." (Buhârî, Zekât, 21; Müslim, Zekât, 88) buyurarak cimri kimselelerin bu yaptıkları hareketin kendilerine zarar verdiğini anlatmıştır.

varoluştan söz edilemez. Edilse bile insanî bir varoluştan çok, behimi bir varoluş mevzubahistir.

Evrensel insanî erdem ve faziletler manzumesi olan İslâm davetinin kitabı Kur'an-ı Kerim'de ahlakî öğretiler ile ilgili örnek şahsiyet Hz. Peygamber'e şu bilgiler verilmektedir;

- * Allah, sadece kendisine kulluk etmenizi,
- * Ana-babanıza iyi davranmanızı,
- * Yaşlandıklarında asla onlara kırıcı bir söz söylememenizi, hatta homurdanma, azarlama ve serzeniş anlamına gelen "öf" bile dememenizi,
- * Onlara güzel ve gönül alıcı sözler söylemenizi ve alçakgönüllülükle kol kanat germenizi ve dua etmenizi kesin bir ifadeyle emretmektedir.
- * Akrabaya, yolcuya ve yoksula hakkını verin,
- * Eli sıkı olmayın. Büsbütün eli açık gereksiz yere

saçıp savuran savurgan da olmayın. Zira savurganlar da hem şeytanın dostları olur, hem de sonra pişman olurlar.

- * Geçim sıkıntısı sebebiyle çocuklarınızı öldürmeyin.
- * Zina ve ahlaksızlığa yaklaşmayın.
- * Haksız yere Allah'ın muhterem kıldığı cana ve insana kıymayın. Böyle bir zulme uğrayanın yakınları da hakkını almada ve kısasta ileri gidip haksızlık etmesin,
- * Yetim malıyla rüştüne erinceye kadar iyi niyetle ilgilenin,
- * Söz sorumluluk gerektiğine göre verdiğiniz sözü tutun ve yerine getirin,
- * Alışverişte dürüst olun, ölçü-tartıyı düzgün yapın,
- * Olur-olmaz şeylerin peşinden cahil ve bilgisizce sürüklenmeyin,
- * Allah'ın verdiği göz, kulak ve gönül gibi organ ve duyuların sorumluluğun bilincinde olun,
- * Çok güçlü ve azametli varlıklar olduğunuzu zannederek yeryüzünde böbürlenerek dolaşmayın.

- * Bu zikredilenler Allah'ın size öğrettiği hikmetlerdir.
- * Allah, aşikâr ve gizli kötülükleri, günah işlemeyi, haksızlık edip haddi aşmayı, kendisine şirk koşulmasını ve ileri geri konuşulmasını haram kılmıştır.
- * Kötülüklerini ve günahlarını savunmak ve haklı göstermek için atalarının böyle yaptığını ve Allah'ın böyle emrettiğini söyleyenler bilsin ki, Allah asla kötülüğü emretmez.
- * İyi ile kötü, pis ile temiz bir değildir.
- * İnsanlar sözün en güzelini söylemeye ve konuşmaya özen göstermelidir. Aksi halde şeytan aralarını bozar ve onları birbirlerine düşman eder. Çünkü şeytan da onların düşmanıdır.
- * Aklınıza ve gönlünüze gelen kötü ve olumsuz düşüncelerden kendinizi sakınmanız için Allah'ı hatırlayıp O'na sığının.

- * İnsanların işledikleri günahlar yüzünden karada ve denizde düzen bozulur. Bu durumdan vazgeçmeleri için bazen cezalandırılırlar. Ders almak için de dünyayı gezip geçmişte helak edilmiş toplumların akibetini görmeleri gerekir.
- * Allah'ın hazinelerine de sahip olsanız, biter tükenir korkusuyla kimse ile bir şey paylaşmamak için kıstıkça kısıp, cimrilik edersiniz. İnsanoğlu bu yönünü fark etmeli.
- * Varlıklı olmak bazen şımarıklık tehlikesini getireceği ihtimaline dikkat çekilmektedir. Bu gibi kimselerin sahip oldukları sosyo-ekonomik, sosyopolitik, sosyo-psikolojik gücü kullanarak toplumun huzurunu hiçe sayıp sahip olunan değerler manzumesini kendi çıkarları doğrultusunda istismarlarına karşı herkes tutarlı davranmalıdır. Zira mülkün sahibi Allah, dilediğine çok verir, dileğine az. Sahip olunan varlık ve nimetler bizatihi hayırlı ve iyi olmanın alameti, seçkin, değerli ve saygın olmanın ölçüsü değildir; bir imtihan sebebidir.
- * İnsanlar arası yardımlaşmanın bir fitrı/ahlakî kural olduğu tespit edilmektedir. Huzurun ve saadetin tesis edilmesi için fevkalade önemli olan bu davranış toplumsal duyarlılığın asgari düzeyini ve standardını oluşturmaktadır. Dolayısıyla sahip olunan varlıklardan, Allah yolunda harcanan her şeyin karşılığı mutlaka verilir. Bu sebeple Müslümanlar, herhangi bir hayır yapmanın anlamı olmayan kıyamet günü gelmeden önce sahip olduğu varlıklardan Allah yolunda gizli-açık harcama yapsınlar.
- * Toplumsal duyarlılığın bir başka ifadesi de, "yapılan iyilikler kötülükleri bertaraf eder, siler, süpürür ve yok eder" prensibi ile vazedilmekte ve evrensel bir ölçüyle sistemleştirilmektedir.
- * Allah yolunda harcanacak malların sarf edileceği yerler ana-babalar, yakınlar, yetimler, fakirler ve evinden seyr-u sefer halinde olan yolculardır. Bunlardan yardım esirgenmemelidir.
- * Dünya ve ahiret ile ilgili lehinize olan davranışlarda bulunun.
- * Yetimleri yüzüstü bırakmayın ve onlarla ilgilenin. Onların iyi yetişmeleri için elinizden geleni yapın. Zira unutmayın ki, onlarla beraber aynı toplumda yaşıyorsunuz ve onlar sizin kardeşlerinizdir.
- * Her şey, dünya malı ve dünyevi güzellikten ibaret değildir. Allah katında olan mükâfat her şeyden daha hayırlıdır.

- * Ölümden kaçmaya çabalamayın. Kaçmanın size bir faydası olmaz. Ne bir an önce ne de bir sonraya bırakılmazsınız. Zamanı geldiğinde herkes ölür.
- * Elde edilen nimetlerin Allah'ın lütfu olduğu prensibini aklınızdan çıkarmayın. Bilin ki, Allah birisine bir kötülük dilerse onu himaye edecek, iyilik ve rahmet dilerse de ona zarar verecek kimse ve hiçbir güç yoktur. Allah'ın yazdığından başkası kimsenin başına gelmez.
- * Mümin erkekler, insanların mahremiyetine saygıyla gözlerini harama bakmaktan sakınsın ve ırz, namus, haysiyetlerini korusunlar. Zira bu onlar için çok olumlu, temiz ve güzel bir davranıştır.
- * İyi ve kötünün ezeli ve ebedi mücadelesindeki süreklilik, insanın bu mücadeledeki yerini önemli kılmaktadır. İyi kul ve insan olma başarısı da bu mücadeledeki başarıdan geçmektedir. Bazen ciddi zorlukları göğüslemeyi gerektiren bu tavır "**cihad**" kelimesiyle kavramlaşmaktadır.

Buna atfen, **eğer ana-babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım-akrabanız, mallarınız, evleriniz, kaybetmekten korktuğunuz ticari imkân ve itibarınız, size Allah ve Rasûlü'nden daha sevimli geliyorsa istediğiniz gibi davranın. Ancak unutmayın ki, Allah doğru dürüst davranmayan, mücadeledeki yerini iyi ve güzelden yana belirlemeyen bir topluma iyilik ve güzel gelecek ufkunu açmaz.**

- * Herkes kendi mizaç ve meşrebine göre iş yapar. Kimin iyi, kimin de kötü yolda olduğunu en iyi Allah bilir.
- * Sonuç itibarıyla varlık ve mülkün gerçek ve yegâne sahibi Allah'tır.

O'na dua ve niyaz ile herkesin, İslâm ahlakının ana fikrini formüle eden, çerçeveleyen anlayışı kimliğine sindirmesi ve şöyle mırıldanması gerekmektedir:

"Mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım!

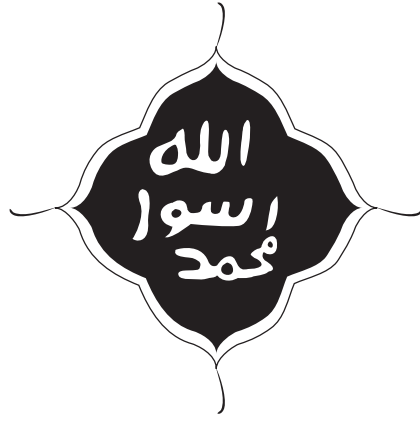
Sen mülkü dilediğine verirsin ve

Mülkü dilediğinden geri alırsın.

Dilediğini yüceltir, dilediğini de alçaltırsın.

Her türlü iyilik senin elindedir.

Gerçekten sen her şeye kadırsın." (Âl-i'İmrân, 3/26)

Dört Halifeden

Ne söylediğini, kime söylediğini ve ne zaman söylediğini unutma.

Sabredin, her şeyin başı sabırdır.

Komşunla münakaşa etme; zira misafirler gider, o kalır.

Hz. Ebû Bekr Sıddık (r.a)

İş bir kere geri kalırsa hiçbir vakit ilerlemez.

Cennetin yolunu arayan cemaate sarılısın. Şeytan tek kişiyle beraberdir.

Dünyaya az meylet, hür yaşarsın.

Hz. Ömerü'l-Fâruk (r.a)

Cenâb-ı Hakk'tan başka hakiki sığınak yoktur.

Ecel erişmeden yapabileceğiniz hayırlı işler için acele ediniz.

İnsanların en hayırlısı, günahsız olan ve Allah'ın kitabı ile amel edendir.

Hz. Osman Zî'n-Nûreyn (r.a)

Eğer ilim, ümit ile olsaydı, dünyadaki bütün insanlar âlim olurdu.

Tatlı dili olanların dostları her gün biraz daha artar.

Allah'ı devamlı zikrediniz. Çünkü zikirlerin en güzeli Allah'ı zikretmektir.

Hz. Aliyyü'l-Mürtezâ (r.a)

“Men ‘arafe nefsehû / Nefsini Bilen

Fekad ‘Arafe Rabbehû / Rabbini Bilir”

Nefsini zilletle bilersen, Rabbini izzet ile bilirsın.

Nefsini yoklukla bilersen, Rabbini varlıkla bilirsın.

Nefsini fakirlikle bilersen, Rabbini zenginlikle bilirsın.

Nefsini noksanlıkla bilersen, Rabbini kemal ile bilirsın.

Nefsini acizlikle bilersen, Rabbini kudret ile bilirsın.

Nefsini fani olmakla bilersen, Rabbini bâkî olmakla bilirsın.

Nefsini ölümle bilersen, Rabbini hayat ile bilirsın.

Nefsini mahlûk bilersen, Rabbini Hâlık bilirsın.

Nefsini muhtaç bilersen, Rabbini Samed bilirsın.

Nefsini ne kadar tanırsın, Rabbini o kadar bilirsın.

Kâbe-i Muazzama

Hakkı Akkuş / 35

“Şüphesiz insanlar için kurulan ilk mabed, Mekke’deki çok mübarek ve bütün âlemlere hidayet kaynağı olan Beyt (Kâbe)dir.” (Âl-i İmrân, 3/96)

Kâbe’nin Tarihi ve İnsanlara Rahmet Oluşu

Beytullah, Mescid-i Harâm, en yaygın ismi ile Kâbe. Yeryüzünde ibadet için inşa edilen ilk kutusal mekân... Mekke-i Mükerrreme’de bulunan Kâbe, Âdem (a.s) tarafından yapılmış, İbrahim (a.s) tarafından temelleri tekrar bulunarak İsmâil (a.s) ile birlikte duvarlarını yükseltmişlerdir.

Rivayetlere göre Kâbe, ilk olarak Allah’ın emriyle melekler tarafından Mekke’nin ortasında bir yer olarak tayin edilmiştir. Bu yerin, yedinci kat semada Beytül-Ma’mûr olarak bilinen yerin tam hizasında olduğu ve meleklerin bu yerin etrafında Allah’ı zikrettikleri söylenir.

Yaygın olan kanaate göre, Kâbe on defaya yakın yenilenmiş ve bu zaman zarfında da çok kere tadilat görmüştür.

Kâbe’nin geniş duvar yapısı yaklaşık bir küp biçimindedir.

Kuzeydoğu duvarı: 12.63; kuzeybatı duvarı 11.03; güneybatı duvarı 13.10 metre; güneydoğu duvarı 11.22 metre ve yüksekliği 13 metredir. 145 m² alan üzerine kurulmuştur.

Duvarlarında kullanılan taşlar Mekke tepelerindeki granit taşlardır.

Kâbe’nin köşeleri yaklaşık olarak dört ana yönü gösterir. Köşelerden her birinin ayrı ismi vardır. Doğu köşesine “Hacerü’l-Esved” veya “Şarki”, kuzey köşesine “İraki”, batı köşesine “Şâmî” ve güney köşesine “Yemânî” denir.

Nuh Tufanı'ndan Sonra

Hız. Nuh (a.s) zamanındaki tufandan sonra dünyanın bütün çehresi değişmiş, her yer çamur ve balçıkla kaplanmıştı. Dolayısıyla Kâbe de tahrip olmuştu. Mekke ve civarı kumsal bir yapıya sahip olduğu için İbrahim *aleyhisselâmın* tekrar inşa etmesine kadar da Kâbe'nin üzeri kumlarla kaplı kalmıştır.

Bilindiği üzere İbrahim *aleyhisselâm* hanımı Hacer ve oğlu İsmail'i Hicaz'a, Mekke-i Mükerreme'ye götürmüştür. Harem-i Şerif'in bulunduğu bölgeye geldiklerinde Hacer annemize bugünkü zezem kuyusunun bulunduğu yeri işaret ederek: "Ey Hacer! Rabbimin emri bu şekildedir, burada bir çardak kur ve bekle." dedi. Hız. Hacer: "Eğer Rabbimin emri böyleyse muhafaza edicilerin en hayırlısı O'dur. O bizi korur." karşılığını vererek çocuğu ve kendisi için barınacakları bir yer hazırladı. Sonra Hız. İbrahim (a.s), hanımını ve oğlunu orada bırakarak ayrıldı.

Aradan üç gün geçmiş ve Hız. Hacer'in yanındaki su da tükenmişti. Daha küçük bir çocuk olan İsmail'in (a.s) susuzluktan takatinin kesilip hareket edemez olduğunu gören Hacer validemiz su aramaya çıktı. Yakınındaki tepelere doğru koşmaya başladı. Arazi engeli olduğundan oğlunu görememe endişesiyle büsbütün telaşlanmıştı. Bu sebeple oğlunu görebilmek için önce Safâ tepesine çıktı, oradan oğluna baktı, ardından tekrar vadiye indi. Su aradı fakat bulamadı. Bu sefer Merve tepesine çıktı, oğluna baktı. Bunu tam yedi sefer tekrarladı. Hacıların Safâ ile Merve arasından koşmaları o günün hatırasına bir sünnettir.

Nihayet Cebrail (a.s), Allah'ın emriyle inip İsmail'in (a.s) başucunda bir su çıkardı. İşte Kâbe'nin hemen yakınında bulunan ve Zemzem suyu olarak biline su budur.

Zemzem suyunun çıkmasından kısa bir müddet sonra oradan geçmekte olan Yemen kavimlerinden Cürhümiler suyun varlığını fark ettiler. Gelip Hız. Hacer validemizden izin isteyerek burayı mesken edindiler.

İbrahim (a.s), hanımını ve oğlunu sık sık ziyaret ederdi. Oğlu İsmail'in büyüyüp Cürhümi kavminin reislerinden birinin kızıyla evlenmesinden kısa bir süre sonra da Mekke'ye geldi. Bu ziyaretten kısa bir süre önce Hız. Hacer annemiz vefat etmişti.

İbrahim Aleyhisselâmın, İsmail Aleyhisselâmla Birlikte Kâbe'yi İnşa Etmeleri

İbrahim *aleyhisselâm*; Yüce Allah'ın, dilediği ka-

dar Şam'da kaldıktan sonra, Mekke'ye geldi, İsmail *aleyhisselâmı*, buldu. O zaman, İsmail *aleyhisselâm*, otuz yaşında bulunuyordu. İsmail *aleyhisselâm*, Zemzem kuyusunun arka tarafında büyük bir ağacın altında okunu yontup düzeltmekte idi.

İsmail *aleyhisselâm* babasını görünce ayağa kalkıp ona doğru vardı. Bir babanın oğluna, oğlunun da babasına yaptığı gibi birbirlerine iştiyakla sarıldılar, kucaklaştılar, öpüştüler. İkisi de sevinçlerinden öyle ağladılar ki onların ağıtına kuşlar bile katıldılar.

İbrahim *aleyhisselâm*:

"Ey İsmail! Yüce Allah, bana önemli bir iş emretti." dedi. İsmail *aleyhisselâm*:

"Rabb'in sana ne emretti ise onu hemen yerine getir!" dedi. İbrahim *aleyhisselâm*:

"Sen bana bu işte yardım edeceksin." dedi. İsmail *aleyhisselâm*:

"Ben sana yardım ederim." dedi. İbrahim *aleyhisselâm*:

"Yüce Allah, orada Kendisi için bir Beyt yapmamı bana emretti." dedi.

İsmail *aleyhisselâm*: "Nerede?" diye sordu.

İbrahim *aleyhisselâm*, çevresinden yüksekçe bulunan, gelen sellerin basamadığı üzeri ufak taşlı bir tümseğe işaret etti:

"İşte, orada!" dedi.

İkisi birlikte Kâbe'nin temellerini kazmağa başladılar. Âdem *aleyhisselâmın* yapısının temeline kadar indiler.

Temelde, her birini ancak otuz adamın kaldırabileceği veya kaldıramayacağı büyüklükte ve ağırlıkta taşlara rastladılar. Kâbe'yi o temel üzerinde yapmağa başladılar.

İsmail *aleyhisselâm* taş taşıyor, İbrahim *aleyhisselâm* da duvarları örmeğe devam ediyordu. Duvarlar yükselince İbrahim *aleyhisselâmın* uzanıp yerden taş alması ve onu duvara kaldırması güçleşti. Bunun üzerine, İsmail *aleyhisselâm*, bu gün (Makâm-ı İbrahim) diye anılan taşı getirip İbrahim *aleyhisselâmın* ayağının altına (iskele gibi) koydu. İbrahim *aleyhisselâm* da onun üzerine dikilerek yapı işine devam etti. Beytullâh'ın yapısı sona erinceye kadar bu taş, köşelerde dolaştırıldı durdu.

İbrahim *aleyhisselâm*, bu taşın üzerinde durmuş olduğu içindir ki ona "Makâm-ı İbrahim" ismi verildi. İbrahim *aleyhisselâm* yapar, İsmail *aleyhisselâm* da ona taş sunarken:

“Ey Rabb’imiz! Tarafımızdan (kulluk armağanı olarak sunulan) şu hizmeti kabul buyur! Şüphesiz ki her şeyi hakkıyla bilen sensin sen!” diyerek dua ederlerdi. İbrahim *aleyhisselâm* yapı işini ilerletip bugün, Hacerülesved’in bulunduğu yere yaklaştığı zaman İsmail *aleyhisselâma*:

“Bana bir taş getir ki insanların, Kâbe’yi oradan tavafa başlamalarına bir alâmet ve nişan olsun!” dedi. İsmail *aleyhisselâm*, bir taş bulup getirdi. Fakat İbrahim *aleyhisselâm* onu beğenmedi.

Cebrail *aleyhisselâm*, Hacerülesved’i getirdi ki Yüce Allah, Tûfan’da onu Ebû Kubey’s dağında muhafaza etmişti.

İsmail *aleyhisselâm* onu görünce:

“Babacığım! Sana, nereden geldi bu?” diye sordu.

İbrahim *aleyhisselâm*:

“Cebrail getirdi!” dedi.

Hacerülesved’i duvardaki yerine Cebrail *aleyhisselâm* yerleştirdi. Rivayete göre; Âdem *aleyhisselâm* Cennetten çıkarken Hacerülesved’i yanında getirmiş, onu Mekke’de yapacağı Beyt’e yerleştirmesi Allah tarafından kendisine emredilmişti.

Hacerülesved; Cennetten çıktığı zaman, kardan daha ak olduğu halde Âdemoğullarının müşrik olanları, onu, günahları ile karartmışlar, cahiliye ve İslâmiyet devrinde birbiri ardınca vuku bulan yangınlar da onu daha kara bir hale getirmiştir. Hacerülesved, Kıyamet gününde iki görür göz ve konuşur dil haline gelip dünyada kendisini istilâm edenler lehinde şehadette bulunacaktır.

Dört köşeli olduğu için, Beytullâh’a Kâbe denildi. Âdem *aleyhisselâm*ın yaptığı Kâbe’nin temeli de aynen böyle idi. İbrahim *aleyhisselâm* Kâbe’ye yer seviyesinde bir kapı yeri bırakmıştı. O, Kâbe’ye ne tavandan yaptı ne de inşasında çamur kullandı. Sadece taşları birbiri üzerine dizdi.

Hz. İbrahim’in (a.s) oğlu İsmail (a.s) ile Kâbe’yi inşası sırasında yapmış oldukları dua Hz. Peygamber’in (s.a.s) gönderilmesi içindir. Konuyla ilgili Bakara sûresinin 127, 128 ve 129. âyetleri Elmalî Tefsirinde şöyle geçmektedir:

“Nihayet şu kelimeleri de hatırlayın! Hani bir zaman İbrahim, İsmail ile beraber Beyt’in kaidelerini, temellerini yükseltiyordu ve işte o sırada ikisi birden şöyle dua ediyorlardı: Ey Rabbimiz, temellerini yükselttiğimiz bu binayı, bu uğurda verdiğimiz emek ve hizmeti bizden kabul et! Şüphesiz ki, sen semî’

(işiten) ve alîmsin (bilensin), duamızı işitir, niyetlerimizi bilirsin.”

“Ey Rabbimiz bir de bizi sana kendimizi teslim etmiş, yüzü ve özü ile sırf sana yönelmiş iki kâmil (olgun) müslüman kıl!”

“Bizim zürriyetimizden de sana teslimiyetini sunmuş, sana itaatkâr müslüman bir ümmet yarat ve bize menâsikimizi, yani sana ibadet edeceğimiz, kurban keseceğimiz yerleri göster.”

“Ve bizim hepimize tevbeler nasip et. Tevbelerimizi kabul eyle. Bize bir kere değil, daima merhametle bak. Şüphesiz ki tevvâb (tevbeleri kabul eden) ve rahîm olan ancak sensin.”

“Ey Rabbimiz, zürriyetimiz içinden öyle bir peygamber gönder ki o peygamber, onlara senin âyetlerini okusun, Kitâb’ı ve hikmeti talim edip öğretsin, onları pisliklerden arındırıp tertemiz yapsın. Çünkü hiç şüphesiz iradesi geçerli, güç ve kuvvet, şan ve şeref sahibi, verdiği hüküm aynıyla hikmet, değişmez ve muhkem olan ancak sensin.”

Nitekim Rasûlullâh Efendimiz bir hadis-i şerifinde:

“Ben, babam İbrahim’in duası, kardeşim İsa’nın müjdesi ve annemin rüyasıyım.” buyurmuştur. Hz. İbrahim’in bu duasına bir şükran olmak üzere ki, Muhammed ümmetine de namazlarda “Allâhümme salî” ve “Allâhümme bârîk” dualarını okumak talim buyurulmuştur.

Kanuni tarafından onarılan Kâbe, 5. onarımını I. Ahmed döneminde görmüş, IV. Murad döneminde yine sel baskını sonucu yıkılmış ve hemen onarılmıştır.

Kâbe, Yeryüzünde En Hayırlı, En Emin, En Bereketli Yerdir.

Kâbe, yeryüzünde Allah Teâlâ’nın evi... Dünyanın en kutsal, en mübarek mekânı... Onu ziyaret etmek, her insan üzerinde Allah’ın hakkı; ziyaret edenler de Allah’ın misafiri... Yüce Mevlâ, yeryüzünün bu en mübarek mekânının etrafını belirli mesafelere kadar harem yani dokunulmaz kılmış. Harem gitmek isteyenler için ayrıca Harem bölgesinin dışında mikat sınırları tayin etmiş.

Beytullah’a bakmak da ibadettir. “Her günün gece ve gündüzünde, Allah Teâlâ Kâbe’ye yüz yirmi rahmet indirir. Bunun altmış tanesi tavaf edene, kırk tanesi namaz kılana ve yirmi tanesi de Kâbe-i Muazzama’ya bakanlardır.” (Heysemî, Mecmeu’z-Zevaid)

Bazı büyük veliler Kâbe'den Arş'a dek muazzam bir nûrdan direğin yükseldiğini bildirmişlerdir. Kâbe tüm İslâm âleminin kıblesi, ibadet için yönelme yeridir. Yüzler Kâbe'ye gönüller Allah'a çevrilerek dua ve ibâdet yapılıır.

Kâbe'yi Hz. Halil İbrahim peygamber inşa etmiştir. Ona "dostun yaptığı ev" manasına gelen "Beyt-i Halili" denir. Mü'minin gönül Kâbe'sini ise Allah Teâlâ nurlarıyla kuşatıp, aşk ve sevgisiyle süslemiştir. Ona da Cenab-ı Hakk'ın yaptığı ev manasına "Beyt-i Celili" denir. İkisinin de hakkı ve adabı vardır ancak mü'minin hatırı daima öndedir. Bu konuda Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v), Kâbe'yi tavaf ederken şöyle buyurmuştur:

"Sen ne güzelsin, kokun da ne hoştur! Sen ne kadar büyüksün. Hürmetin de çok büyüktür! Allah'a yemin olsun ki, mü'minin hürmet ve kıymeti senin hürmetinden daha büyüktür. Şüphesiz Allah Teâlâ sende bir şeyi haram kıldı, seni haram bölgesi yaptı. Fakat mü'minin üç şeyini haram kıldı; malını, kanını ve şerefini... Bir de mü'min hakkında kötü zan beslemeyi yasakladı." (İbnu Mace, Taberanî, Beyhaki, Heysemi)

Bunun için bir gönüle girmek Yunus'un dediği gibi bin hacdan evla olduğu gibi, bir mü'minin gönlünü kırmak da Kâbe'yi yıkmaktan daha kötü görülmüştür.

Gönül Kâbe'sini Yıkmanın Hesabı Ağır Olur

İyi niyetle de olsa, şahsımızdan kaynaklanan usul ve edep hatası yüzünden hiçbir mü'minin gönlünü kırma, incitme, haktan soğutma hakkımız yoktur. Dini-mizde yalnız Allah için kızmak vardır. Bir mü'minin açıkça yaptığı yanlış bir işinden dolayı kendisi uyarılır, hataya devam ediyorsa Allah için kızma hakkımız vardır. Kusura kızarız, fakat mü'min kardeşimizden nefret edemeyiz. Ona "Ne halin varsa gör, kahrol git!" diyemeyiz. Nasihat, ikaz ve dua ile kötülük ve hatasından dönüşüne yardımcı olmaya çalışırız.

Birbirimizi Allah İçin Sevmeliyiz

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz (s.a.s), Allah için sevmeye ve kızmaya, bizlere en güzel örnek olmuş ve Allah için sevmenin nasıl olacağını şöyle açıklamıştır: "Kendin için sevdiğin ve istediğin bir şeyi, insanlar için de sevmeli ve istemelisin. Kendin için kötü gördüğün ve istemediğin şeyleri insanlar için de kötü görüp iste-

memelisin. İşte Allah için sevgi böyle olur." (Ahmed b. Hanbel, Heysemi) Allah için sevmek, O'nun sevdiği şeyleri sevmektir. Allah için kızmak da, O'nun sevmediği, gazap ettiği ve lanetlediği inanç ve amellerden kaçmaktır. Kalbinde bu hale ulaşan insan, geçek imanı elde etmiştir. Çünkü bu hal gerçek muhabbet ve ihlâsın meyvesidir. Şunu bilmeliyiz ki; Kâbe'ye gitmeye herkesin gücü yetmeyebilir ama bir gönüle girmeye hepimizin gücü yeter. Ve yıkılmayan saltanat, gönüllere kurulan sevgi saltanatıdır. Allah Teâlâ bizlere gönlü Allah için çarpan Hakk âşıklarının gönlüne girmeyi nasip etsin.

Kâbe; Tevhidi Temsil Eder, Tevhidi Öğretir

Hacc sûresi 26. âyette Allah Teâlâ (c.c) şöyle buyuruyor:

"Bir zamanlar Kâbe'nin yerini İbrahim'e şu şekilde hazırlamıştık: Sakın bana hiçbir şeyi ortak koşma; tavaf edenler, orada (kıyama) duranlar, rükû edenler ve secdeye varanlar için evimi tertemiz et!"

Mescitler, ilim ve zikir yapılan yerler Kâbe'nin şu-besidir. Oralari tamir etmek, temiz tutmak ve mamura etmek imanin alameti, Hz. İbrahim'in sünnetidir. Mescid yapmak kadar mescide devam edecek cemaati yetiştirecek din eğitimi veren okullar yapıp desteklemek de önemlidir. Bir mescid yapmanın iki de okul yapması yerinde olur. Şu an camilerdeki yaşlı cemaat göçüp gidince eğitim almayan dinini bilmeyen gençlerin o camiye yolu düşer mi?

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın mescidlerini, ancak Allah'a ve son güne iman eden kimseler tamir eder." (Tevbe, 9/18)

Hz. Peygamber de şöyle buyurmuştur:

"Katâk (bağırtlak) adlı kuşun yuvası kadar da olsa bir cami yapana Allah Teâlâ, cennette bir saray inşa eder." (İbn Mâce, Câbir'den sahih olarak; İbn Hibban, Ebu Zer'den; Buhârî ve Müslim, Hz. Osman'dan)

Enes b. Mâlik (r.a):

"Allah Teâlâ'nın namazla veya zikirle anıldığı bölge, etrafındaki bölge ve kıtalara karşı övünür. Yedi kat altına varıncaya kadar o bölge, Allah'ın zikriyle müjdelendir. Namaza kalkan bir kul için küre-i arz süslenir." demiştir.

"Herhangi bir yer, üzerinde konaklayanlar için ya rahmet diler, ya da lânet eder." denilmiştir. (İhyâu Ulûmiddin, İmam Gazalî)

Medeniyetimizin Baharı

Mustafa Özdamar

Sadece yeryüzünün değil, yeryüzünde gelişen kültürlerin ve medeniyetlerin de mevsimleri vardır.

Kültürlerin ve medeniyetlerin mevsimleri uzun olur. Üç ayda beş ayda, üç senede beş senede sona ermez, yazı güzü, kışı baharı vardır medeniyetlerin. Uzun sürer, epey uzun sürer... Bazen bir yüzyıl, bazen de yüzyıllarca sürebilir.

Bunun bir adı mukadderat, bir adı kader.

“Men âmene bi'l-kader, fe kad emine mine'l-keder”

Bizim medeniyetimiz bir kış mevsiminde şimdilerde. Öyle gözüküyor, çağ bizi üşütüyor!

Ancak, biz bu medeniyetin baharını, yazını, güzünü de yaşadık vaktiyle.

Evet, şimdi bir şitâ' (kış) şiddeti var ama... Bir bahar kıvıltısı da var ortalıkta.

Umuyoruz ki önümüzdeki yüzyıllar bizim medeniyetimizin baharları ve yazlarıyla şenlenecek.

Bu temenniyi taşıyoruz içimizde.

Şimdi kış döneminde zorlandığımız için fazla ta'n etmeyelim kendimize.

Biz kendi kültür ve medeniyetimizin coşkun baharlarında, semereli yazlarında, yedi iklim dört bucağa hükmederken, bizim bugünkü çektiğimiz sıkıntıların bir benzerini, edilgenliğimizin (mef'uliyetin) kaçınılmaz acılarını, sancılarını başkaları çekiyordu. O zamanlar da onların kültür ve

medeniyetlerinin kişiydi. O zaman da onlar zorlanıyorlardı bir bakıma.

Bir bakıma, diyorum. Sadece bir bakıma... Edilgenliğin kaçınılmaz acıları, sancıları sebebiyle söylüyorum bunu da. Aslında, bizim bugünkü edilgenliğimizle, onların o zamanki edilgenlikleri aynı sonuçta buluşmuyor. Kıyas bile kabul etmiyor zira.. **Dr. M. Hüdayi Şentürk**'ün "**Osmanlı İmparatorluğunda Bulgar Meselesi**" adlı tezinde ortaya koyduğu gibi, bizim kültür ve medeniyetimizin coşkun baharlarında, semereli yazlarında fetihler yalnız kılıçla değil, genellikle istimâet (sevdirme politikası) denilen uzlaştırıcı bir politika takip edilerek gerçekleştirilmekteydi. Bu gaye ile Osmanlı sultanları ve kumandanları, faal bir propaganda yaparak, İslâm şeriat hükümleri çerçevesinde, gayrimüslimlere can ve mal güvenliği ile dinlerinde serbestlik tanıyor ve özellikle köylüleri, eski feodal bağlılıklardan ve yüklerden azad ediyordu. Ahâli, Osmanlı hâkimiyeti yerleştikten sonra, düzenli bir devlet idaresinin koruyucu güvenliğine kavuşmuştu.

"Osmanlılar, itaat edenlere mülkler ve kentler verirdi. Ey-yam olurdu ki, kefereden bin kişi imana gelürdi. Fethedilen ülkelerde, ol vilayetin halkı eyidürler idi kim; n'olaydı, kadim zamandan bunlar bize bey olalar idi.."

Uzun, soğuk kış geceleri; uzun, sıcak yaz gündüzlerini hazırlar. Kışın şiddetli baharın coşkunluğuna işarettir.

Ağaçların en sabırsız bâdemdir. Daha kış pılısını pırtısını toplamadan çiçeğe durur. Böylesine sabırsız olduğu için bazen üşür, üşütür, meyve veremez.

Bazı âdemler, tıpkı bâdemler gibi, kendi kültür ve medeniyetimizin kış dönemi sona ermeden, bahar ve yaz beklentisine girdikleri için, ümit çiçeklerini soğuğa kaptırıyorlar! Sosyal ve siyasal boyutlu soğuk savaşımarda donup kalıyor ümitler... Bu yanlış! Kendi "izafi tedbir"lerini Allah'ın "mutlak takdir"iyle dengelemesini bilen ârifler dışında hepimiz yapıyoruz bu yanlış.

Üşüttüğümüz ümit çiçekleri semere vermeyince de: "Şu kadar yıldır uğraşıyoruz, bir türlü neticeye ulaşamıyoruz..." gibi serzenişlerde bulunuyoruz.

Bu tür serzenişler, enerji kaybına yol açıyor, açar. Sabırsızlığın meyvesi olmaz. Her şeyin bir vakti saati var. Vakti saati gelmeden hiç bir şey, ama hiç bir şey olmaz.

Kültürlerin ve medeniyetlerin mevsimlerinin uzun sürdüğünü bilmek... Bunun bilinç içinde hareket ederek, meseleyi ahenginde götürmek... "Hadisatın tazyikatı" (olayların baskısı) altından en az hata ile geçebilmek, büyük önem taşıyor. Uzun vadeli işlerde kısa sürede netice beklemek, insanın ümit kandillerini söndürebilir.

Bu çok tehlikelidir. Ümidini kaybeden, her şeyini kaybeder. Ümit kandilleri sönen insanların inanç dünyaları da kararır. İnanç dünyaları kararır insanlar ise, yanlış üstüne yanlış yaparlar.

Bu yanlışlardan arınmak gerek.

Çekirdekten ağaç yetiştirme gayreti içinde, bahçesinde çalışıp çabalayan beli bükük bir yaşlıya:

- Bre mübarek, demişler,

- Bu çekirdekler çatlayacak fide verecek, fideler boy atacak ağaç olacak, ağaç çiçeğe duracak meyve sunacak da, sen de yiyeceksin ha!

Yaşlı adam, belini tutarak şöyle bir doğrulduktan sonra:

- Evlat, diye cevap vermiş,

- Bu dünya ahiretin tarlasıdır. Bağlıdır, bahçasıdır, tarlasıdır. Ekecen, dikecen, yiyecen içecen, sonra koyup göçüp göçüp gidecen. Kendi diktiğin ağacın meyvasını illâ da kendin yimen gerekmez. Biz bizden önkelerin ekip diktiklerini çooooo yedik. Bizden sonrakiler de bizim ekip diktiklerimizi yiyecekler...

Ağaçların en sabırsız bâdemdir. Daha kış pılısını pırtısını toplamadan çiçeğe durur. Böylesine sabırsız olduğu için bazen üşür, üşütür, meyve veremez.

Bazı âdemler, tıpkı bâdemler gibi, kendi kültür ve medeniyetimizin kış dönemi sona ermeden, bahar ve yaz beklentisine girdikleri için, ümit çiçeklerini soğuğa kaptırıyorlar!

Allah'ın Rızası

الله

Dr. Durak Pasmaz

Tahsin Ünal "Osmanlılarda Fazilet Mücadelesi" isimli eserinde (s.93) Büyük Türk Hükümdarı Kanuni Sultan Süleyman zamanında cereyan etmiş şöyle ibretli bir olay anlatır:

Belgrat'ın zaptında, Mohaç Meydan Muharebesi'nde bulunarak mühim hizmetler ifa etmiş olan meşhur Bali Bey, 1531'de Kanuni'ye bir mektup yazarak hizmetlerini sayıp dökmüş, bütün bunlara mukabil kendisine bir tuğ verilmesini istemişti. Kanuni, Bali Bey'e:

"Din-i İslâm ve Devlet-i Âliye-yi Osman için yaptığın hizmetler yanımızda zayi olmamıştır. Berhüdar olasız, Allah sizden razı olsun. Hizmetlerinize mukabil tarafımızdan bir tuğ verilmesini istiyorsunuz. Biz size bir tuğ değil, emirü'l-ümeralık vermekte tereddüt etmeziz. Lakin bunlar ile gururlanma. Her şeyi Allah'tan, her şeyin Allah'ın olduğunu bil. Her şeyi bizim rızamızı değil, Allah'ın rızasını tahsil için yap. Sakın hataya düşüp de biz fani kullardan bir şey isteme hatasını irtikab etme ve kendini yanımızda küçültme ve kimse-nin minneti altına girme!" diye cevap vermişti.

İnsanı yücelten, değerli kılan, kendi menfaati için, kendi çıkarı için yapmış olduğu şeyler değil, hasbî olarak, Allah rızası için yapmış olduğu ibadetleridir, işleridir, tutum ve davranışlarıdır. Nitekim Yüce Rab-

bimiz Kur'ân-ı Kerim'de şöyle buyurur:

"İşte ben sizi ateş saçan bir aleve karşı uyardım. O ateşe, ancak dini yalanlayıp yüz çeviren kötüler girer. Ama Allah'a karşı gelmekten çok sakınan ve gönlünü arındırmak için Allah yolunda mal harcayan ise ondan uzak tutulur. O, verdiği kendisine yapılan bir iyiliğin karşılığı olarak vermez. Verdiğinden ötürü hiç kimseden mükâfat da beklemez. Sadece ve sadece Yüce Rabbini razı etmek ister. Ve buna kavuşarak elbet kendisi de ahirette hoşnut olacaktır." (Leyl Suresi, 92/14-21)

Meallerini kaydettiğimiz bu ayetlerde iki zıt örneğe dikkat çekilmektedir:

Birincisi; Yüce Allah'ın göndermiş olduğu dini, koymuş olduğu hükümleri yalan sayar, ona inanmaz, ondan yüz çevirir, kendi heva ve hevesine uyar. Neticede cezasını bulur, hak ettiğini çeker.

İkincisi ise Allah'ın göndermiş olduğu dine inanır, ona karşı gelmekten son derece sakınır, malını başkalarına gösteriş için, riya için değil, Allah rızası için sarf eder. Bununla içini dışını temizlemek, kötü duygulardan, kötü tutum ve davranışlardan arınmak ister. Bu da Allah'ın hoşnutluğunu kazanır, mükâfatına nail olur.

Bu iki davranış türünü sergileyen insanlar o sûrenin indiği dönemde Mekke toplumunda mevcut olduğu gibi, günümüz toplumunda da mevcuttur. Zaten yüce kitabımız Kur'ân'ın mesajları belirli toplumlarla sınırlı değildir, her asır ve her yerdeki insanlara yöneliktir.

İki Davranış Biçimi

Bu iki tür davranış biçimi elbette bir değildir, biri Allah'ın rızasını elde eder, hoşnutluğunu kazanır, diğeri ise azabını, gazabını. **“Allah'ın rızasına uyan, O'nun rızasını elde etmek için gayret gösteren kimse, Allah'ın gazabına uğrayan ve varacağı yer cehennem olan kimse gibi midir? O ne kötü varılacak yerdir.”** (Âl-i 'İmrân, 3/161)

Yüce Rabbimiz, kendi rızası için çalışan, kendi rızası için iyilik yapan ve güzel davranışlar içerisinde bulunan kullarını övmekte ve onlara mükâfat vereceğini vaat etmektedir: **“İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendisini feda eder. Allah kullarına çok şefkatlidir.”** (Bakara, 207)

Nisa sûresinin 114. ayetinde sadaka ve insanlar arasını düzeltmek gibi birtakım iyiliklerden bahsedildikten sonra **“Kim bu iyilikleri Allah'ın rızasını kazanmak için yaparsa biz ona büyük bir mükâfat vereceğiz.”** buyrulur. Bakara sûresinin 265. ayetinde mallarını Allah yolunda harcayanlara kat kat mükâfat verileceği belirtilir.

Bütün Peygamberler Allah'ın rızasını kazanmak için olanca güçleriyle çalışırlar, çaba gösterirler, bu hususta kendilerini muvaffak kılmaları için Allah'a dua ederlerdi. Kur'ân-ı Kerimden öğrendiğimize göre Hz. Süleyman şöyle dua ediyordu: **“Ey Rabbim, beni; bana ve ana-babama verdiğin nimetlere şükretmeye ve razı olacağın yararlı işler yapmaya sevk et ve beni rahmetinle salih/yararlı işler yapan kullarının arasına kat.”** (Neml, 27/19)

Peygamber Efendimiz de Allah'ın rızasını her şeyin üstünde tutar, ümmetine de bunu kazanmanın yollarını gösterirdi. Bir hadis-i şeriflerinde bizi Allah'ın rızasını kazanmaya götürecek davranışları beyan ederek şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz ki Allah Teâlâ üç şeyi yapmanıza razı olur, üç şeyi yapmanızdan da hoşlanmaz:

Ona ibadet etmenize, hiçbir şeyi ortak koşmamanıza, hep birlikte Allah'ın ipine sarılıp tefrikaya düşmemenize razı olur.

Dedi kodu yapmanızdan, lüzumsuz çok soru sormanızdan, malı ziyan etmenizden de hoşlanmaz.”

Sahabe-i kiram da Allah rızası için çalışır, O'nun rızasını her şeyin üstünde tutarlardı. Rivayete göre Hz. Ebû Bekir'in güçsüz, düşkün köle ve cariyesi hürriyetlerine kavuşturmak için mal sarf ettiğini gören babası:

“Ey oğul! Görüyorum ki zayıf olanları kurtarıyorsun. Eğer sağlam ve genç olanlar için aynı malı sarf edersen onlar senin için bir güç olur.” dediği zaman, Hz. Ebû Bekir şöyle cevap vermişti:

“Ey babacığım, ben Allah katındaki mükâfatı bekliyorum.”

İşte yukarıda meallerini kaydettiğimiz Leyl sûresinin 14-21. ayetleri böyle bir olay üzerine inmiştir. (Mevdudî, Tefhimu'l-Kur'ân, VII, 149)

Peygamber Efendimizin hazardous ve seferde müezzi-ni olan Bilâl-i Habeşi ilk Müslümanlardandı. İslâm'a girdiği zaman azılı müşriklerden Ümeyye b. Halef'in kölesi idi. Müslüman olduğu için kendisine çok eza ve cefa yapıyordu. Bunu gören Hz. Ebû Bekir (r.a), Bilal'i efendisinden satın alarak hürriyetine kavuşturmuştu. Bilal, Peygamber Efendimize son derece bağlı idi. Onu bütün benliği ile aşk derecesinde sevdi. Onun için Hz. Peygamberin vefatından sonra sevgilisinden ayrı olarak Medine'de yaşamaya tahammül edemiyordu. Halife Hz. Ebû Bekir'den, müezzinlikten affını dileyerek Medine dışına gitmek istemişti. Hz. Ebû Bekir onun Medine'yi terk etmeme-si için ne kadar ısrar etmişse de Bilâl:

“Eğer beni Allah için azad ettin, hürriyetime kavuşturdun ise bırak istediğim yere gideyim. Yok eğer kendin için azad ettinse beni yanında alıkoy.” demişti. Ebû Bekir onu elbette Allah rızası için azat etmişti, başka türlü düşünülemezdi. Onun için Bilal'e:

“İstediğin yere git” buyurmuş, o da Şam'a gitmiş, cihadla meşgul olmaya başlamıştı.

Kulun en büyük arzusu Yüce Allah'ın rızasını kazanmak olmalıdır. Allah'ın rızası her şeyin üstündedir. Kur'ân'ın ifadesiyle: **“Allah'ın rızası her şeyden büyüktür.”** (Tevbe, 9/72) Sahabe-i kiramdan Ebû Said el-Hudrî (r.a) Allah Rasûlü'nün şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Yüce Allah Cennet ehline:

'Ey Cennet ehli!' diye hitap eder. Onlar da:

'Buyur yâ Rabbî, emrini yerine getirmekle mesut oluruz.' derler. Yüce Allah:

‘Size verilen bu nimetlerden razı mısınız?’ der. Cennet ehli:

‘Nasıl razı olmayalım ki sen bize yaratıklarından hiç birine vermediğin nimetleri verdin.’ derler. Cenâbı Hakk:

‘Size bundan daha faziletlisini vereyim mi?’ buyurur. Onlar:

‘Ey Rabbimiz, bundan daha üstün ne olabilir?’ derler. Bunun üzerine Cenâb-ı Hakk:

‘Size rızamı indireceğim/sizden razı olacağım ve bundan sonra ebedî olarak da size gazap etmeyeceğim.’ buyurur.” (Buhârî, Rikâk/50; Müslim, Cennet, bâb, 3)

İşte bunun içindir ki Allah’ın güzel kulları hep O’nun rızasını aramışlardır. Onlar ne varlığa sevinirler, ne yokluğa yerinirler, Allah’ın rızasıyla avunurlar, gayeleri Allah’ın rızasını elde etmektir. Yunus Emre ne güzel söylemiş:

Ne varlığa sevinirim, ne yokluğa yerinirim

Aşkın ile avunurum, bana seni gerek seni

Yunus durur benim adım, gün geçtikçe artar odum

İki cihanda maksudum, bana seni gerek seni

Biz ibadet ve diğer işlerimizi Allah rızası için yapar, neticede Allah’ın takdirine rıza gösterirsek Allah da bizden razı olur. O bizden razı olunca bizi mükâfatlandırır ve razı eder. Onun için Kur’ân-ı Kerimde Allah’ın iyi kullarından bahsedilirken: **“Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah’tan razı olmuştur.”** buyrulur. (bk. Mâide, 5/119; Tevbe, 9/100; Mücadele, 58/22; Beyyine, 98/8)

Rıza Nedir?

Rızanın bir başka boyutu da, Allah’ın emri, takdiri karşısında kulun itirazsız boyun eğmesi demektir. Hakka teslim olmuş bir kul başına gelen her şeye rıza gösterir, bunu “lütfun da hoş, kahrın da hoş” diyerek kabul eder, itiraz etmez, sızlanmaz, Hakkın hiçbir tecellisinden şikâyetçi olmaz. Şair ne güzel söylemiş:

Hoştur bana senden gelen,

Ya gonca gül yahut diken,

Ya hil’at ü yahut kefen,

Lütfun da hoş, kahrın da hoş.

Büyük mutasavvıflardan Ebû Bekir Şibli hapiste bu-

lunduğu sırada dostları kendisini ziyaret etmeye gelirler. Şibli onlara:

“Siz kimsiniz?” diye sorar. Onlar da:

“Biz senin arkadaşların ve dostlarınız.” derler. Bunun üzerine Şibli onları taşlamaya başlar. Kaçtıklarını görünce de:

“Sizi gidi yalancılar, dost olduğunuzu söylüyorsunuz, ama taşlarım dayanamıyorsunuz.” diye karşılık verir. (H. Kamil Yılmaz, Tasavvuf ve Tarikatlar, s.176)

Tasavvufta, rıza yoluna girmek yenmesi zor bir lokmaya benzetilmiştir. Buna rıza lokması denir. Buna işaret eden Pir Sultan bir beytinde şöyle der:

Güzel âşık cevrimizi çekemezsin demedim mi?

Bu bir rıza lokmasıdır yiyemezsin demedim mi?

Yüce Rabbimiz cümlemizi rızasına uygun hareket eden ve kendilerinden razı olduğu kullarından eylesin.

Eğer gönlün benimle olursa,

Yemen’de olsan bile yanımdasın.

Eğer gönlün benimle değilse,

Yanımda olsan bile uzaktasın.

Dinle bak Hakk ne hoş söyledi.

Zebûr’unda Dâvûd’a buyurdu.

Düşman ol önce nefis belâsına,

Ondan, bana uymakla kurtulasın.

Gel şimdi sen de düşman ol nefsine,

Zâyi eyle onu her ne dilerse,

Eğer bu işte atarsan riyâyı,

Kendine rehber kıl evliyâyı.

Eğer anlarsan budur sana ol,

Nefsinin şerrinden halâs ol,

Nefsinin murâdından uzak dur.

Düşersen eğer şeytana uzak dur.

Emir Sultan (k.s) Hz.lerinin sık sık okuduğu bir şiir

Zamana Değer Verenler

Yaman Dede, Yanan Dede

(1877-1962)

Aşkıyla cihânı tutuşturmuş, naatı dillerden dillere dolaşmış ama kendisi bu naatı yazan olduğu halde kelimelerin içine gizlenmiş bir insanlık numûnesi...

1877 yılında Kayseri'nin Talas ilçesinde dünyaya gelen Dyamandi daha çocukluk döneminde İslâm'a ait güzelliklere ilgi duyar. Bir gayrimüslim olmasına rağmen hocalarından rica eder, din derslerinde sınıftan çıkmayıp İslâmî güzellikleri gönül kulağıyla dinler ve kendi tabiriyle daha bu dönemlerinde "yanmaya" başlar. Bakalım nasıl anlatıyor o günleri **Yanan Dede**:

"Farsça Hocamız, Şeyh Sadi'nin Gülistan'ını okuturdu. Arada sırada başka manzumeler de yazdırırdı. Bir gün siyah tahtaya yazdığı birkaç beyit kalbimi tutuşturmaya yetti. O beyitleri bugün gibi hatırlıyorum. Mesnevi'nin ilk beyitleri idi:

Bişnev in çün şikâyet mî küned / Ez cüdâyhâ hikayet mî küned

Kez neyistân ta mera bübrideend / Ez nefirem merd ü zen nalideend

'Dinle neyden ki hikâye etmede / Ayrıllıklardan şikayet etmede'

Tahtaya yazılan şiir bana pek tatlı geldi. Okunan beyitler beni derinden sarstı. Son beyit ise içimi yaktı. O an içimde yanmaya başlayan aşk ateşini kelimelere dökmekte aciz kalıyorum."

İsminin Rumca manası da "elmas" olan Dyamandi, sanki bu manaya uygun hâle gelmenin yollarını arıyordu. Okumak için geldiği İstanbul'un manevî havası, tanıştığı muhterem şahsiyetler onun gönlündeki Muhammedî ateşin daha da artmasına vesile olur. İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra uzun süre avukatlık yapan Dyamandi, 1931'de edebiyat ve Farsça öğretmenliği yapmaya başlar (1961'e kadar 10'dan fazla okulda öğretmenlik yapar). Her şey iyidir, güzeldir de ama içindeki yangını imkân ve ortam bulup da çevresine açamaz.

Gönlü çoktan Müslüman olmuş; fakat âlem bilmekte, en yakınlarına bile inancını söyleyememekte, sırrını açıklayamamaktadır. Kızacaklarsa kızsın-

lar, ayıplayacaklarsa ayıplasınlar, küseceklerse küsünler, kim ne derse desin, sırrını açma düşüncesindedir. Namazını en kuytu semtlerin küçük mescitlerinde kılmakta, Ramazan'da gizli oruçlar tutmaktadır.

"Tam kırk yıl bazen sahursuz bazen iftarsız oruçlar tuttum, ama ailem bunu hiç bilmedi!" der hatıratında. Avukatlıktan çok zamanını lise derslerine, gençliğin manevi aşkı tanınmasına ayırmaktadır.15 Şubat 1942'de ismini değiştirir ve Mehmed Abdülkadir KEÇEOĞLU adını alarak nüfus idaresine ismini ve yeni dini İslâm'ı tescil ettirir. Bu sırada 55 yaşındadır. Kırk yıldır sakladığı yeni kimliğini kuşanmış, ama o saatten sonra da aile içi sancı başlamıştır. Üsküdar'daki evinde bir kış gecesi durumu kızı ve eşine açar. Karısı ve kızı o an feryadı basarlar. Haber patrikhaneye kadar ulaşır. Dönemin Hıristiyan din adamları, ya Hıristiyanlığa dönmesi ya da karısından boşanması konusunda baskı yaparlar. Karısı bu ikilem karşısında kararlı bir tutum sergileyemez. Yaman Dede, zor ama cesur bir karar alır. Evden ayrılacak, yalnız yaşayacaktır.

Yerde dizlere kadar kar, havanın keskin ayaz olduğu bir Şubat gecesi ailesini toplar ve:

"Aşkımın bedeli bu yaşananlar. Sizler sakın üzülmeyiniz. Aşk, ıstırapsız olmaz. Size acı vermeye hakkım yok. Bu ev ve içindekiler size kalsın. Elveda!"

Ceketini alıp çıkmıştır artık. Üsküdar, Selamsız Yokuş'undan iskeleye iner. Sabah ezanına kadar o soğukta sokakları ve sahili arşınlar. Sabah karşıda, Karaköy'deki avukatlık bürosuna geçer. Birkaç gece burada yatıp kalkar. Dostlarının, öğrencilerinin evlerine misafir olur bazı geceler. Dostlarının teşvik ve tanıştırmaları ile ilkokul öğretmenliğinden emekli Hatice Hanım'la hayatını birleştiren Yaman Dede, eski karısı ve kızını zaman zaman telefonla arayarak hediye ve ikramlarda bulunmayı ömür boyu ihmal etmemiştir.

Fakat onun derinden duyduğu, ruhunu eriten Allah sevgisi, bütün sıkıntıları ve kederleri unutturur. Müslümanlığı "Bütün kâinatı kuşatan bir aşk" olarak gören bu ince insan; lâtif, nâmütenahi aşkın denizinin dalgalarında kaybeder kendini. Afuranî'nin oğlu Dyamandi, Yaman Dede oluşunu şöyle anlatır:

"Hidâyet nurunun alevden damlalar halinde gönlüme akması, şahlar güzelinin (Mevlana) tatlı ve mübarek ismini işittiğim andan itibaren başladı. Ondan sonraki merhaleler baş döndürücü bir hızla birbirini takip etti. Merhum ve mağfur Ahmet Remzi Dede'den Mesnevi okudum. Ufkum son derece genişledi. İmanım da o nispette kuvvetlendi. Koca Mevlana'nın büyüklüğü karşısında ürpermeye başladım. Koca Sultan, Mesnevi'de mikrobu ve serumu haber veriyor; hayata gözlerini kapayacağı yılı da (ebced hesabıyla) bildiriyordu. Mesnevi'nin görebildiğim derinlikleri karşısında gözüm kararıyor, korkuya benzer hisler bütün benliğimi kaplıyordu. Bütün derinliğini görmemin imkânı yoktu. Mesnevi'yi bitirdim, daha doğrusu Mesnevi beni bitirdi. Her zerremde aşkın alevleri çıkmaya başlamıştı. Hidayete doğru değişim şunun için pek yerindedir. Hidayetin dereceleri vardır. Kelime-i Şehadet'in gönülden söylenmesiyle iman ve İslâm tahakkuk eder. Fakat bununla hidayet son mertebesine, iman kuvvetinin pek yüksek derecelerine erişmiş olur muyuz? Elbette olamayız. Bunun içindir ki, 'Nasıl Müslüman oldum?' sorusunu şöylece tamamlamak lâzım: Nasıl Müslüman oldum ve olmaktadır?"

Peygamber aşkı bu ince ruhu yaktıkça yakar, eritip eritir. Bunu **Ahmet Kahraman** şöyle anlatıyor:

"Yaman Dede 1959-1960 döneminde Farsça dersimize geliyordu. Bir gün dersler bitti, okuldan çıktık. Taksim'e doğru gidiyorum. Alman Sefareti (elçiliği) civarında bir mescit var. İşte oradan yukarı doğru tek başıma gidiyorum. Bir baktım Yaman Dede, mescidin duvarına yaslanmış, son nefesini verir gibi bir hali var. Halsiz, mecalsiz, başı hafifçe sağ öne düşmüş, boynu bükülmüş, öyle duruyor. Hemen koşarak yanına gittim ve: 'Hocam! Hayırdır, geçmiş olsun neyiniz var, hasta mısınız?' dedim.

Baktım Hoca ağlıyor. 'Hocam niçin ağlıyorsunuz, başınıza bir şey mi geldi?' dedim.

Şöyle çok ince, çok tiz, çok gevrek, ipil ipil dökülen bir sesle:

'Hayır yavrum hayır!' dedi.

'Rasûlullâh (s.a.s) aklıma geldiği zaman, kendimi kaybediyorum, ayakta duracak mecalim kalmıyor, ya bir yere dayanmam gerekiyor veya oturmam icap ediyor.'

Mevleviler arasında Konya; Âşıklar Kâbe'sidir. Yaman

Dede de kırklı yıllarda sık sık Konya'ya sefer eder. Şeb-i Arus törenlerinin özel davetlilerindedir artık. Biri İstanbul'a gelse ve "Ben Konya'dan geliyorum" dese Yaman Dede "Demek Sultanımızın şehrindeyiniz" der; alır, yedirir, içirir ikram eder!

Rasûlullâh (s.a.s) aşkıyla böyle yanmayan, yana yana erimeyen bir gönlün; "Cemalinle ferahnâk et ki yandım yâ Rasûlallâh"; "Dahilek Yâ Rasûlallâh" gibi samimi şiirleri yazması ve hayatını bu şiirlerin ince-liğiyle yaşaması elbette mümkün değildir.

Yakın dostu Yahya Kemal, onu şu mısra ile övecektir:

Yüz sürdü gerçi pâyine çok Müslüman Dede

Mollâ-yı Rûm görmedi bundan Yaman Dede.

"Gerçi Peygamberin ayağının izine çok Müslüman dede yüz sürdü

Ama Anadolu mollaları, bundan daha yaman bir dede görmedi."

Yaman Dede, 3 Mayıs 1962 Perşembe günü Hakk'a kavuşur. Karacahmet mezarlığının Küçük Selimiye Camii karşısındaki kapısından girişte yatar Yaman Dede. İstanbul'da yaşama bahtiyarlığına erenler, ya da yolu bir gün düşeceklere sesleniyorum:

Bu Hakk aşğını mutlaka ziyaret ediniz. Küçük Selimiye Camii kapısını arkanıza alıp Karacaahmet'e girdiğinizde 15 adım yürüyorsunuz. Durduğunuz zaman solunuzda asırlık bir servinin altında karısı Hatice Hanımla yan yana yatan Yaman Dede'yi göreceksiniz. Siyah, yosun kaplı mezar taşı üzerinde şunları okuyacaksınız:

Huve'l-Bâkî

Mevlana Âşıkı Yaman Dede

Hakk'a kavuşmak için irci'î emrine etti itaat. (1304-3.5.1962)

Bütün Hakk âşıklarına binlerce Fâtiha...

Bugün mevlidhan ve tasavvuf musikisi sanatçıları-
nın büyük bir vecd ile söyledikleri meşhur "Yanan
Kalbe Devasın Sen" isimli naat onundur. İşte o naat-
tan birkaç dörtlük:

GÖNÜL HUN OLDU ŞEVKİNDEN

*Gönül hun oldu şevkinden boyandım Ya Rasûlallâh
Nasıl bilmem bu nîrana dayandım Ya Rasûlallâh
Ezel bezminde bir dinmez figandım Ya Rasûlallâh
Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasûlallâh*

*Yanan kalbe devasın sen, bulunmaz bir şifasın sen
Muazzam bir sehasın sen, dilerse rehnümasın sen
Habîb-i Kibriyasın sen, Muhammed Mustafa'sın sen
Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasûlallâh*

*Gül açmaz çağlayan akmaz, İlâhi nurun olmazsa
Söner âlem, nefes kalmaz, felek manzûrun olmazsa
Firak ağlar, visal ağlar, ezel mestûrun olmazsa
Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasûlallâh*

*Erir canlar o gül bûy'i revan bahşın hevasından
Güneş titrer, yanar didarının bak ihtirasından
Perişan bir niyaz inler hayatın müntehasından
Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasûlallâh*

*Susuz kalsam, yanan çöllerde can versem elem duy-
mam*

*Yanardağlar yanar bağırmı, ummanlardan nem
duymam*

*Alevler yağsa göklerden ve ben messeysem duy-
mam*

Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasûlallâh

*Ne devlettir yumup aşkınla göz, rahında can vermek
Nasip olmaz mı sultanım haremghında can vermek
Sönerken gözlerim asan olur âhında can vermek
Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasûlallâh*

*Boyun büktüm, perişanım, bu derdin sende tedbiri
Lebim kavruldu ateşten döner pâyinde tezkiri
Ne dem gönlün murad eyleyse taltif eyle kıtmiri
Cemalinle ferahnâk et ki yandım Ya Rasûlallâh*

Müslüman ve Taklitçilik

Abdullah Ustaömeroğlu

İnandığı yüce değerler sebebiyle, müslümanın başkalarını taklide asla ihtiyacı yoktur. İnsan daima en doğru ve en güzel olana talip olmalıdır.

Her geçen gün, geçen günleri aratır hale gelmiştir. Korkunç bir günah furçası almış yürümüştür. Kumarın, zinânın içkinin alabildiğine yaygın hale geldiği toplumlarla iç içeyiz. Hastalıklar, kazalar, siyasi ve ekonomik krizler, hırsızlık, yabancılaşma, sahtekârlık, adam öldürmeler, zulüm almış yürümüştür. Görünen o ki insanlık bunalmıştır, madde de her istenileni getirememiştir. Bırakın onları, içine düştükleri bu sıkıntılara çözümü devletler, siyasi ricâl veya bu hususta yetkililer bulsunlar mı diyelim. Tabii ki hayır. Bu hususta herkesin elinden geleni yapması bir insanlık vazifesidir. Nihayet hepimiz, Cenâb-ı Allah'ın kullarıyız. Hz. Âdem'den geldik. Seneler sonra bile olsa kabul etsek de etmesek de O, bu insanlığın babasıdır. Hepimiz Âdem'deniz ve Âdem'de topraktandır.

Durum bu olduğuna göre, insanların en hayırlısı en faydalı olanıdır. Sözünü unutmadan, herkese mümkün olduğunca faydalı olmak insanî bir görevdir. İnsan zayıf yaratılmıştır. Tek kelime ile gerek zulmü ile olan firavunlar, nemrudlar da nihayetinde birer insan idiler. Dünyayı ağılattılar, geldiler ve gittiler. "Ve hisâbuhum âlellâh" Onların hesabı Cenâb-ı Allah'a aittir.

Başkalarını taklit etme hususunda da bir iki şey söylemek icap ederse deriz ki, bir İslâm coğrafyasından kopup buralara kadar gelmiş –dünyanın dört bir yanına yayılmış- olan yaşlı veya genç nesillerimizin, mânevi değerlerine sınıksız sarılması icap eder. Yanılmak için de okumak ve öğrenmek zarûridir. İslâm geldiğinde, Arabistan'da taklit hastalığı vardı. Taklitçiliğin yasaklanması İslâm'la olmuştur. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyuruyorlar:

"Sizden biriniz, insanlar iyi olurlarsa ben de iyi olurum, kötü olurlarsa ben de kötü olurum, demesin. Aksine şöyle desin; insanlar iyi olurlarsa bende iyi olmaya devam ederim, kötü olurlarsa ben onların yaptıklarını yapmam."

Taklide "imma" da denilir. İki arasında kelime olarak fark yok gibidir. Cahili toplumlarda bu yaygın derken, bugünkü toplumlarda yoktur diyemeyiz. Aslında taklid, ruhî (psikolojik) bir rahatsızlıktır. Karakterleri tam oturmamışlarda görülür. Kendini herkesten aşağı görme, aşağılık duygusunun neticesidir. Buradaki aşağılık duygusu ile İslâm'ın tavsiye ettiği tevazuu karıştırmamak lâzımdır. Kibir İslâm'da yoktur. Kendini herkesten üstün görme, bu kibirdir. Böyleleri en güzel ifadeyle, yeri delemeyen, dağlar kadar da yüksek olamaz. Başkalarına benzeme, onlara özenme iyi hasletler de olursa, ne âlâ değilse reddedilmiştir.

Ötelerden haber verenlerden büyük Peygamber:

"Sizin gençlerinizin en hayırlısı olgun yaşlılarınıza özenen, yaşlılarınızın da en şerlisi gençlerinize özenenlerdir" buyurmuştur. Önümüze konulan mânevi gıdamızı almak durumundayız. Bu hem dünyamız ve hem de ahiretimiz için önemlidir.

Bu itibardır ki, başka dinlere ait olanlar kendilerinin olsun. Bunlar ister, hıristiyanlık veya yahudilik gibi muharref dinler, isterse din diye inanılan bâtıl olsun, eşittir. Kendimizi koruyup kolladığımız gibi, en yakınlarımızdan başlayarak bütün insanlığa kadar varan bir koruma kollama, söyleme, anlatma ve hatırlatma olmalıdır.

Bunun içindir ki batı âleminin Noel Yortusu olarak bilinen yılbaşı kutlamalarından, İslâmî yılbaşı kutlamalarına intikâl edelim. İntikâl edelim ki dünyanın neresinde olursak olalım, dini kimliğimizi kaybetmeyelim.

"Sizler, benden sonrakilerin yolunu karış karış, arşın arşın (yâni adım adım, olduğu gibi) takip edeceksiniz. Hatta onlar, bir kertenkele deliğine girmiş olsalar. Siz de oraya gireceksiniz" denilerek bize ne muazzam acı hakikatler haber verilmiştir.

O halde hâlâ niye silkinip kendimize gelmiyoruz. Artık zaman geldi geçiyor. Seneler su gibi akıp gidiyor.

Okuyucularıma günahlardan hayırlara hicret etmeleri duası ve selâmlarımla...

KİTAP TANITIMI

Kur'ân-ı Kerim'de Örtünmenin Sınırları Prof. Dr. M. Zeki Duman

Yazarı: Prof. Dr. M. Zeki Duman

Yayınevi: İpek Yayın Dağıtım

Ebadı: 13,5 x 19,5 cm.

Sayfa Sayısı: 104

Fiyatı: 5,50 TL

ISBN: 978-975-8788-73-6

İnsan yaratılışı gereği sosyal bir varlıktır. Yeme, içme, giyinme, süslenme insan olmanın gereğidir. Bazı ihtiyaçlar vardır ki insanoğlunun fıtratında vardır. İşte, örtünme duygusu ya da örtünme ihtiyacı da bunlardan bir tanesidir. İlk insan Hz. Âdem'den günümüze dek insanların hepsinin içinde buldukları şartlar nisbetinde örtündükleri bilinmektedir. Hatta insanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özelliklerden biri olan utanma duygusundan kaynaklanmış olacak ki, insanlar eski dönemlerde giysileri olmasa dahi mahrem yerlerini mutlaka bir şeylerle örtmüşlerdi.

Hz. Âdem ile eşi Hz. Havva kendilerini çıplak hissettikleri an ilk düşünceleri örtünmek, çıplaklık utançından bir an önce kurtulmak olmuştur.

İdeal Müslümanlığa erişebilmek için, inanan her insanın nazarında Kur'ân, vazgeçilmez bir hayat kaynağı ve kılavuzudur. Kur'ân-ı Kerim hayatın her anına, her safhasına her durumda ve her ortamda nüfuz etmiş ve edecektir. Bizler, Müslümanlar olarak Yüce Allah'ın emir ve yasaklarının bildirildiği Kur'ân-ı Kerim'e ve Efendimizin (s.a.s) sünnetine göre yaşamaya çalışırız. O'na sırt çevirenler, O'nu hayatlarına sokmayanlar şu geçici dünya hayatında ve kısacık ömürlerinde belki kendilerine göre mutlu sayılabilirler ama ebedi hayatta büyük bir hüsrana ve acı bir azap içinde olacakları muhakkaktır.

Zaman zaman medyadaki başörtüsü tartışmalarıyla kafaların karıştığını gören Prof. Dr. M. Zeki Duman Hocamız böylesine önemli bir konuda çok değerli bir eser hazırlamıştır. "Kur'ân-ı Kerim'de Örtünmenin Sınırları" bize örtünme hakkındaki bilmek istediklerimizi yüce kitabımızdaki ayetlerin tefsiri ile birlikte sunmaktadır. Örtünmede asıl olan ayetler, ihtiyaç anında kullanılması gereken örtü, erkekler ve kadınların örtünmeleriyle ilgili genel düzenlemeler gibi aklımıza gelen birçok sorunun cevabını kaynağından öğrenme fırsatını bulmuş olacağız.

Selamların en güzeli ile...